

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 3ης Ιουλίου 2014

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.33927 (12/C) (πρώην 11/NN)

που εφαρμόσε το Βέλγιο — Σύστημα εγγύησης για την προστασία των μεριδίων φυσικών προσώπων που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2014) 1021]

(Τα κείμενα στη γαλλική και ολλανδική γλώσσα είναι τα μόνα αυθεντικά)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2014/686/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων ⁽¹⁾ και αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με επιστολή της 7ης Νοεμβρίου 2011, το βελγικό κράτος κοινοποίησε στην Επιτροπή τη θέσπιση συστήματος εγγύησης (εφεξής, το «σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών» ή το «μέτρο») για την προστασία των μεριδίων που κατέχουν φυσικά πρόσωπα σε αναγνωρισμένους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι είτε υπόκεινται στην προληπτική εποπτεία της Κεντρικής Τράπεζας του Βελγίου («Banque nationale de Belgique», εφεξής «BNB») είτε έχουν επενδύσει τουλάχιστον το ήμισυ των στοιχείων ενεργητικού τους σε ίδρυμα που υπόκειται σε τέτοια εποπτεία (εφεξής «οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί»).
- (2) Με επιστολή της 6ης Δεκεμβρίου 2011, η Επιτροπή ανέφερε στο βελγικό κράτος ότι το μέτρο συνιστούσε ενδεχομένως παράνομη κρατική ενίσχυση ⁽²⁾ και το κάλεσε να αποσχει από κάθε συμπληρωματική ενέργεια εφαρμογής του μέτρου. Η Επιτροπή κάλεσε το βελγικό κράτος να της υποβάλει τις παρατηρήσεις του επί των προκαταρκτικών συμπερασμάτων της, πράγμα το οποίο το βελγικό κράτος έπραξε με επιστολή της 22ας Δεκεμβρίου 2011.
- (3) Με απόφαση της 3ης Απριλίου 2012 (εφεξής, «η απόφαση κίνησης της διαδικασίας»), η Επιτροπή ενημέρωσε το Βέλγιο ότι κίνησε σε σχέση με το μέτρο τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «η Συνθήκη») και κάλεσε το Βέλγιο, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽³⁾, να αναστείλει το εν λόγω μέτρο έως ότου αποφανθεί σχετικά με τη συμβατότητά του με την εσωτερική αγορά. Η Επιτροπή ζήτησε από το Βέλγιο να παύσει αμέσως κάθε ενέργεια συνέχισης της εφαρμογής του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών και να αποσχει από κάθε πληρωμή βάσει του μέτρου. Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία —με την οποία η Επιτροπή κάλεσε επίσης τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το μέτρο— δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽⁴⁾.
- (4) Με επιστολές της 24ης Απριλίου 2012 και της 31ης Μαΐου 2012 το Βέλγιο ζήτησε παράταση της προθεσμίας απάντησης στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Η Επιτροπή δεν διατύπωσε αντιρρήσεις στο αίτημα αυτό. Με επιστολή της 18ης Ιουνίου 2012, το Βέλγιο διαβίβασε τις παρατηρήσεις του επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας επισυνάπτοντας ειδικότερα επιστολή του διοικητή της BNB προς τον βέλγο υπουργό Οικονομικών, με ημερομηνία 7 Οκτωβρίου 2011.

⁽¹⁾ ΕΕ C 213 της 19.7.2012, σ. 64.

⁽²⁾ Το βελγικό Συμβούλιο της Επικρατείας (Conseil d'État) επέστησε επίσης την προσοχή στο γεγονός ότι το μέτρο συνιστούσε ενδεχομένως κρατική ενίσχυση. Βλέπε γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας αριθ. 46.131/2 της 4ης Μαρτίου 2009.

⁽³⁾ ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

⁽⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

- (5) Στις 17 Αυγούστου 2012 ο όμιλος Arco (εφεξής, «ο ARCO») ⁽⁵⁾ διαβίβασε επίσης τις παρατηρήσεις του σε απάντηση στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Στις 29 Αυγούστου 2012 η Επιτροπή διαβίβασε το εν λόγω έγγραφο στο Βέλγιο, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να σχολιάσει τις παρατηρήσεις του ARCO. Ωστόσο, στις 16 Οκτωβρίου 2012 το Βέλγιο ανέφερε ότι δεν θα κάνει χρήση της συγκεκριμένης δυνατότητας.
- (6) Η Επιτροπή υπέβαλε συμπληρωματικές ερωτήσεις σχετικά με το μέτρο, ειδικότερα στις 17 Σεπτεμβρίου 2012 και στις 24 Ιουλίου 2013, στις οποίες το Βέλγιο απάντησε στις 5 Δεκεμβρίου 2012 και στις 20 Σεπτεμβρίου 2013, αντίστοιχα.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

2.1. Συνθήκες λήψης του κοινοποιηθέντος μέτρου

- (7) Η θέσπιση του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών συνδέθηκε με μέτρα διάσωσης σε άλλη υπόθεση κρατικής ενίσχυσης.
- (8) Στις 30 Σεπτεμβρίου 2008 η Dexia ανακοίνωσε αύξηση κεφαλαίου ύψους 6,4 δισεκατ. ευρώ, την οποία κάλυψαν οι υφιστάμενοι μέτοχοι της (συμπεριλαμβανομένου του ARCO) και οι βελγικές, γαλλικές και λουξεμβουργιανές αρχές. Ενώπιον της ειδικής επιτροπής του βελγικού κοινοβουλίου στην οποία ανατέθηκε να εξετάσει τις συνθήκες διάλυσης της Dexia (εφεξής, «η επιτροπή Dexia»), ο βέλγος υπουργός Οικονομικών, αρμόδιος τότε για τη χορήγηση της κρατικής ενίσχυσης στην Dexia το 2008, εξήγησε ότι, σε συνέχεια αιτημάτων παρέμβασης υπέρ του ARCO, λήφθηκε τον Σεπτέμβριο/Οκτώβριο του 2008 πολιτική απόφαση θέσπισης συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών. Εξήγησε ότι, για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με την Dexia, η κυβέρνηση είχε υποχρεωθεί να λάβει ταυτόχρονα απόφαση σχετικά με τους ARCO και Ethias ⁽⁶⁾. Από τις δηλώσεις του νυν βέλγου υπουργού Οικονομικών προκύπτει επίσης ότι η δέσμευση του 2008 αναλήφθηκε προκειμένου να συγκατατεθεί ο ARCO να συμμετάσχει στη διάσωση της Dexia ⁽⁷⁾.
- i) Ανακοινώσεις στον Τύπο
- (9) Στις 10 Οκτωβρίου 2008 η βελγική κυβέρνηση ανακοίνωσε, με ανακοινωθέν Τύπου που εξέδωσαν οι υπηρεσίες του υπουργού Οικονομικών, ότι είχε λάβει την ακόλουθη απόφαση:
- αύξηση της παρεχόμενης κάλυψης από το υφιστάμενο σύστημα εγγύησης καταθέσεων για τα πιστωτικά ιδρύματα από 20 000 σε 100 000 ευρώ,

⁽⁵⁾ Ο ARCO περιγράφεται αναλυτικότερα στις αιτιολογικές σκέψεις 38 έως 44.

⁽⁶⁾ Βλέπε (http://www.dekamer.be/krvcr/pdf_sections/comm/dexia/N031_20120125reynders.pdf) — Πρακτικά επιτροπής Dexia — ακρόαση του υπουργού Reynders στις 25 Ιανουαρίου 2012, σ. 7 και σ. 32. Ακολουθεί απόσπασμα από τα πρακτικά: «το 2008, μέλη της κυβέρνησης παρενέβησαν στο περιορισμένης σύνθεσης Συμβούλιο και ζήτησαν από το κράτος να παρέμβει υπέρ των Ethias και ARCO. Λαμβάνοντας υπόψη την κρίση που διανύαμε, η κυβέρνηση δεσμεύθηκε στις 10 Οκτωβρίου 2008 και στις 21 Ιανουαρίου 2009 να προστατεύσει τα μερίδια των φυσικών προσώπων στο κεφάλαιο συνεταιρισμών. [...] Στο πλαίσιο μιας πολιτικής απόφασης, αντιλήφθηκα σε μια δεδομένη στιγμή ότι δεν θα μπορούσα —όπως και ο τότε πρωθυπουργός— να κλείσω τη συμφωνία με τους συναδέλφους μας [υπενθύμηση: η Γαλλία και το Λουξεμβούργο] ήταν τα άλλα κράτη μέλη που αφορούσε η υπόθεση Dexia] και με τη διεύθυνση της Dexia — εάν δεν λαμβάνονταν ταυτόχρονα αποφάσεις σχετικά με τους Ethias και ARCO. [...] Επομένως, για τους μεριδιούχους των συνεταιρισμών αναλάβαμε τη δέσμευση αυτή [...] Θα μπορούσε βέβαια να αναρωτηθεί κανείς γιατί σε τρία στάδια και γιατί με αρκετή καθυστέρηση; Γιατί έπρεπε πρώτα να καταγράψουμε σε ένα κείμενο την πολιτική αυτή συμφωνία». («en 2008, des membres du gouvernement sont intervenus en Conseil restreint afin de demander à l'État d'intervenir pour Ethias et pour ARCO. Compte tenu de la situation de crise dans laquelle on était, le gouvernement s'est engagé le 10 octobre 2008 et le 21 janvier 2009 à protéger la part de capital des coopérateurs personnes physiques dans des sociétés coopératives. [...] Dans une décision politique, j'ai donc bien compris à un moment donné que je ne pourrais pas — et le premier ministre aussi à l'époque — boucler l'accord avec nos collègues [pour mémoire: la France et le Luxembourg étaient les autres États membres concernés dans le dossier Dexia] et avec la direction de Dexia — si en même temps, il n'y avait pas des décisions prises sur Ethias et sur ARCO. [...] Donc, pour les coopérateurs des coopératives, nous avons pris cet engagement Alors pourquoi en trois étapes et pourquoi avec pas mal de temps? Parce qu'il a d'abord fallu faire en sorte que cet accord politique puisse se traduire dans un texte».)

⁽⁷⁾ Ο τότε αρμόδιος υπουργός δήλωσε σε άρθρο της 15ης Μαΐου 2014 στο περιοδικό *Trends*, το οποίο αναδημοσιεύθηκε στον δικτυακό τόπο του, τα εξής: «Στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2008, όταν εκδηλώθηκε η πρώτη κρίση στην Dexia, ζητήσαμε από τους Holding Communal, ARCO και Ethias να συμμετάσχουν σε αύξηση του κεφαλαίου για την οποία δεν είχαν τα χρήματα. Τα πρόσωπα πίσω από τον ARCO και την Ethias χρειάζονταν μια εγγύηση, διαφορετικά θα απέσυραν τις αποταμιεύσεις τους. Αυτό θα σήμαινε την πτώχευση του ARCO. Η εγγύηση έχει μεγάλη σχέση με την τότε συγκυρία. Οι ARCO, Ethias και Holding Communal υποχρεώθηκαν να συμμετάσχουν στην αύξηση κεφαλαίου της Dexia επειδή δεν είχαν άλλη λύση. Ήταν το 2008 [...]. Την εποχή εκείνη, ο ομοσπονδιακός νομοθέτης —με πέντε πολιτικά κόμματα— χορήγησε την κρατική εγγύηση. Έτσι, οι αποταμιευτές του ARCO δεν άγγιξαν τα χρήματά τους. Σκέφτηκαν: πρέπει να παράσχουμε συνεχή στήριξη και, εάν τα πράγματα δεν πάνε καλά, υπάρχει ένα δίχτυ ασφαλείας». («Eind september 2008, bij de eerste Dexia-crisis, werd aan de Gemeentelijke Holding, Arco en Ethias gevraagd om deel te nemen aan een kapitaalverhoging waarvoor ze het geld niet hadden. De achterban van onder andere Arco en Ethias had waarborgen nodig, anders zouden ze hun spaargeld weghalen. Dat had het faillissement van Arco betekend. Die waarborg heeft dus veel te maken met de context van dat moment. Arco, Ethias en de Gemeentelijke Holding waren verplicht om mee te gaan in de kapitaalverhoging van Dexia, omdat er geen andere oplossing was. Dat was 2008. [...] Op dat moment kende de federale wetgever — met vijf partijen — een overheidswaarborg toe. Het resultaat was dat de Arcospaarders hun geld lieten staan. Ze dachten: we moeten blijven steunen, en als het misloopt is er een vangnet.»)

— θέσπιση παρόμοιου συστήματος για άλλα χρηματοπιστωτικά προϊόντα (και ειδικότερα τα προϊόντα ασφάλειας ζωής που εμπίπτουν στον «κλάδο 21» ⁽⁸⁾ και τα μερίδια χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών) ⁽⁹⁾.

- (10) Στις 21 Ιανουαρίου 2009 ο πρωθυπουργός και ο υπουργός Οικονομικών επιβεβαίωσαν, σε κοινό ανακοινωθέν Τύπου, τη δέσμευση της προηγούμενης κυβέρνησης ⁽¹⁰⁾ να θεσπίσει σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών ⁽¹¹⁾. Την ίδια ημέρα ο ARCO δημοσίευσε το εν λόγω ανακοινωθέν Τύπου της βελγικής κυβέρνησης στον δικτυακό τόπο του. Αντιθέτως, άλλοι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί αποστασιοποιήθηκαν από την αναλογία μεταξύ καταθέσεων και μεριδίων χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών στην οποία βασίζεται το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών ⁽¹²⁾.

ii) Νομοθετική διαδικασία

- (11) Στις 15 Οκτωβρίου 2008 το βελγικό κοινοβούλιο ψήφισε νόμο ⁽¹³⁾ ο οποίος επέτρεψε στη βελγική κυβέρνηση να λάβει μέτρα για την προώθηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας. Στις 14 Νοεμβρίου 2008 ⁽¹⁴⁾ το Βέλγιο δημοσίευσε βασιλικό διάταγμα με το οποίο το ποσό που καλύπτεται από το σύστημα εγγύησης καταθέσεων για τα πιστωτικά ιδρύματα αυξήθηκε σε 100 000 ευρώ, θεσπίζοντας παράλληλα παρόμοιο σύστημα εγγύησης για τα προϊόντα ασφάλειας ζωής που εμπίπτουν στον «κλάδο 21». Προηγουμένως, στις 29 Οκτωβρίου 2008, το συμβούλιο χρηματοοικονομικής σταθερότητας είχε εκδώσει θετική γνωμοδότηση επί του σχεδίου βασιλικού διατάγματος ⁽¹⁵⁾.
- (12) Στις 14 Απριλίου 2009 ⁽¹⁶⁾ το Βέλγιο τροποποίησε τον νόμο της 15ης Οκτωβρίου 2008, επιτρέποντας στην κυβέρνηση να θεσπίσει, μέσω βασιλικού διατάγματος, ένα σύστημα εγγύησης του καταβεβλημένου κεφαλαίου με σκοπό την επιστροφή των μεριδίων των φυσικών προσώπων στο κεφάλαιο των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών των οποίων τα φυσικά πρόσωπα είναι μέλη. Με βασιλικό διάταγμα της 10ης Οκτωβρίου 2011 ⁽¹⁷⁾, το Βέλγιο τροποποίησε το βασιλικό διάταγμα της 14ης Νοεμβρίου 2008. Το βασιλικό διάταγμα της 10ης Οκτωβρίου 2011 περιέχει συμπληρωματικές τεχνικές διευκρινίσεις σχετικά με το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών.
- (13) Στις 7 Οκτωβρίου 2011 ο διοικητής της BNB απέστειλε στον τότε υπουργό Οικονομικών επιστολή με την οποία ζητούσε την έκδοση γνώμης επί του (σχεδίου) βασιλικού διατάγματος της 10ης Οκτωβρίου 2011, διαδικασία η οποία απαιτείται από τον νόμο για τον καθορισμό του καταστατικού της BNB ⁽¹⁸⁾. Στην εν λόγω επιστολή, ο κυβερνήτης επισημαίνει ότι η κυβέρνηση μπορεί να εκδώσει νόμιμα βασιλικό διάταγμα σχετικά με σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών

⁽⁸⁾ Η έννοια του προϊόντος ασφάλειας ζωής που εμπίπτει στον «κλάδο 21» ορίζεται στο παράρτημα Ι σημείο 21 του βασιλικού διατάγματος για τη γενική ρύθμιση σχετικά με τον έλεγχο των ασφαλιστικών εταιρειών και αφορά τα ασφαλιστικά προϊόντα που δεν συνδέονται με εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου (σε αντιδιαστολή με τα προϊόντα ασφάλειας ζωής, που εμπίπτουν στον «κλάδο 23»). Τα προϊόντα που εμπίπτουν στον «κλάδο 21» παρέχουν καταρχήν εγγυημένη απόδοση επένδυσης, η οποία μπορεί να προσαυξηθεί με συμμετοχή στο αποτέλεσμα της επένδυσης της ασφαλιστικής εταιρείας.

⁽⁹⁾ Το ανακοινωθέν Τύπου περιέχει την ακόλουθη παράγραφο: «Η κυβέρνηση αποφάσισε να επεκτείνει την προστασία που παρέχει το εν λόγω κεφάλαιο σε άλλα ιδρύματα του χρηματοπιστωτικού τομέα (ειδικότερα ασφαλιστικές εταιρείες ή αναγνωρισμένους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς) που θα το ζητήσουν για προϊόντα που μπορούν να εξομοιωθούν με τραπεζικές καταθέσεις, όπως, για παράδειγμα, ορισμένα προϊόντα του» κλάδου 21». Ορισμένοι οργανισμοί εκδήλωσαν ήδη σχετικό ενδιαφέρον». («Le gouvernement a décidé d'étendre la protection donnée par ce fonds à d'autres institutions du secteur financier (notamment des compagnies d'assurances ou des coopératives agréées) qui en feraient la demande pour des produits assimilables à des dépôts bancaires comme par exemple certains produits faisant partie de la branche 21. Certains organismes ont déjà fait part de leur intérêt.»)

⁽¹⁰⁾ Στις 18 Δεκεμβρίου 2008 η προηγούμενη κυβέρνηση παραιτήθηκε, και νέα κυβέρνηση ανέλαβε καθήκοντα στις 30 Δεκεμβρίου 2008.

⁽¹¹⁾ Στο σχετικό ανακοινωθέν Τύπου, η βελγική κυβέρνηση επαναβεβαίωσε τη δέσμευσή της να θεσπίσει ένα σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών («η κυβέρνηση επιβεβαιώνει τη δέσμευση που ανέλαβε η προηγούμενη κυβέρνηση να παράσχει ένα σύστημα εγγύησης στα μέλη των αναγνωρισμένων συνεταιρισμών») («le gouvernement confirme l'engagement pris par le gouvernement précédent d'offrir un régime de garantie aux associés des sociétés coopératives agréées»). Το ανακοινωθέν Τύπου περιείχε επίσης τεχνικές λεπτομέρειες σχετικά με το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών.

⁽¹²⁾ Η ArgenCo έδωσε τις ακόλουθες εξηγήσεις στο ενημερωτικό δελτίο της για τις μετοχές με ημερομηνία 5ης Οκτωβρίου 2010 (σ. 4): «Οι μετοχές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ούτε χρεωστικός τίτλος που εκδίδεται από πιστωτικό ίδρυμα ούτε κατάθεση αποταμίευσης. Ως εκ τούτου, οι μετοχές δεν καλύπτονται από σύστημα προστασίας των καταθέσεων». Ανάλογο ήταν το μήνυμα της Lanbokas/Agricaïsse στη σελίδα 6 του ενημερωτικού δελτίου της της 15 Μαΐου 2009, στο οποίο ανέφερε ότι οι εγγραφόμενοι για την απόκτηση εταιρικών μεριδίων έπρεπε να λάβουν υπόψη την ανυπαρξία εγγύησης από το ταμείο προστασίας καταθέσεων.

⁽¹³⁾ *Moniteur belge* της 17.10.2008, Ed. 2, F.2008 — 3690 [2008/03425].

⁽¹⁴⁾ *Moniteur belge* της 17.11.2008, Ed. 2, F.2008 — 4088 [2008/03450].

⁽¹⁵⁾ Το συμβούλιο χρηματοοικονομικής σταθερότητας διαπίστωσε ότι η επέκταση του συστήματος εγγύησης καταθέσεων είναι απαραίτητη για τη σταθερότητα του βελγικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, εκτιμώντας ότι τα «προτεινόμενα μέτρα είναι πράγματι απαραίτητα για τη διατήρηση της σταθερότητας του βελγικού χρηματοπιστωτικού συστήματος και πρέπει να τεθούν σε ισχύ το συντομότερο δυνατόν». («Le Comité de Stabilité Financière estime que les mesures proposées sont effectivement indispensables afin de préserver la stabilité du système financier belge et doivent pouvoir entrer en vigueur dans les plus brefs délais.»)

⁽¹⁶⁾ *Moniteur belge* της 21.4.2009, Ed. 1, F. 2009 1426 [2009/03147].

⁽¹⁷⁾ *Moniteur belge* της 12.10.2011, Ed. 2, F. 2011 2682 [2011/205241].

⁽¹⁸⁾ Μετά τη θέσπιση του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, ο νόμος για τον καθορισμό του καταστατικού της BNB προσαρμόστηκε ανάλογα και θεσπίστηκε το άρθρο 36/24 (http://www.nbb.be/doc/ts/Enterprise/juridisch/F/loi_organique.pdf).

«σε περίπτωση απροσδόκητης κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές ή σε περίπτωση σοβαρής απειλής συστημικής κρίσης». Ο διοικητής καταλήγει στο συμπέρασμα ότι στη συγκεκριμένη συγκυρία φαίνεται να πληρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις και ότι ένα σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών θα μπορούσε να επιτρέψει τον περιορισμό των συνεπειών μιας τέτοιας κρίσης ⁽¹⁹⁾. Ωστόσο, την ίδια στιγμή, αποφεύγει σαφώς να τοποθετηθεί σχετικά με κατά πόσο τα μερίδια φυσικών προσώπων που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών είναι, κατ' ουσία, καταθέσεις ⁽²⁰⁾. Ο διοικητής αναφέρει επίσης ότι το μέτρο θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα συμβατότητας με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις ⁽²¹⁾ και διατυπώνει τον προβληματισμό του όσον αφορά τον προαιρετικό χαρακτήρα του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, ο οποίος θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα «δυσμενούς επιλογής» ⁽²²⁾.

- (14) Στις 13 Οκτωβρίου 2011 οι τρεις συνεταιρισμοί του ARCO (ARCOFIN, ARCOPAR και ARCOPLUS) υπέβαλαν αίτηση προσχώρησης στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών. Η βελγική κυβέρνηση έκανε δεκτή την αίτηση με το βασιλικό διάταγμα της 7ης Νοεμβρίου 2011 ⁽²³⁾. Στο πλαίσιο της αίτησης αυτής, ο ARCO κατέβαλε επίσης εισφορές συνολικού ύψους 2,05 εκατ. ευρώ ⁽²⁴⁾.
- (15) Οι γενικές συνελεύσεις των ARCOFIN, ARCOPAR και ARCOPLUS ενέκριναν, στις 8 Δεκεμβρίου 2011, την πρόταση του διοικητικού συμβουλίου τους να προβούν σε εξελούσια εκκαθάριση των συνεταιρισμών.

2.2. Οδηγία 94/19/EK περί των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων

- (16) Το άρθρο 3 της οδηγίας 94/19/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων ⁽²⁵⁾, υποχρεώνει κάθε κράτος μέλος να:

«φροντίζει να συσταθούν και να αναγνωριστούν επίσημα στο έδαφός του ένα ή περισσότερα συστήματα εγγύησης καταθέσεων. Εκτός από [ορισμένες] περιπτώσεις [...], πιστωτικό ίδρυμα ⁽²⁶⁾ με άδεια λειτουργίας στο εν λόγω κράτος μέλος [...] δεν δικαιούται να δέχεται καταθέσεις ⁽²⁷⁾ αν δεν είναι μέλος συστήματος εγγύησης καταθέσεων».

- (17) Το 1998 το Βέλγιο μετέφερε την οδηγία 94/19/EK στο εθνικό δίκαιο και θέσπισε ένα σύστημα εγγύησης καταθέσεων το οποίο καλύπτει το σύνολο των καταθέσεων κάθε καταθέτη σε περίπτωση που οι καταθέσεις καταστούν μη διαθέσιμες. Το βελγικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων ανατέθηκε σε ταμείο εγγύησης καταθέσεων. Με βασιλικό διάταγμα της 14ης Νοεμβρίου 2008, το Βέλγιο σύστησε ακολούθως «ειδικό ταμείο προστασίας των καταθέσεων», το οποίο αφορά τις μεταγενέστερες πρωτοβουλίες του Βελγίου ⁽²⁸⁾.

⁽¹⁹⁾ «Φρονούμε ότι οι παρούσες συνθήκες πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές, καθώς η κρίση του δημόσιου χρέους, οι τρέχουσες διαταραχές των χρηματοπιστωτικών αγορών και η δυσλειτουργία των διατραπεζικών αγορών ενέχουν σοβαρό κίνδυνο συστημικής κρίσης για την οικονομία μας. Για τον σκοπό αυτό, μια κρατική εγγύηση που θα καλύπτει τα μερίδια των μελών ορισμένων αναγνωρισμένων συνεταιρισμών θα μπορούσε να επιτρέψει τον περιορισμό των συνεπειών της εν λόγω κρίσης». («Les circonstances actuelles nous semblent répondre à ces conditions, en ce que la crise des dettes souveraines, les perturbations actuelles sur les marchés financiers et le dysfonctionnement des marchés interbancaires font peser sur notre économie un risque grave de crise systémique. A cet effet, une garantie d'État couvrant les parts des coopérateurs de certaines sociétés coopératives agréées permettrait de limiter les effets de cette crise».)

⁽²⁰⁾ «Ο νομοθέτης δικαιολογεί τη διάταξη αυτή εξομοιώνοντας τα μερίδια των μελών ορισμένων συνεταιρισμών με τραπεζικές καταθέσεις. Δεδομένου ότι αφορά αποκλειστικά και μόνο το προσχέδιο βασιλικού διατάγματος, η παρούσα γνωμοδότηση δεν εξετάζει την εξομοίωση στην οποία προβαίνει ο νομοθέτης». («Le législateur justifie cette disposition sur la base d'une assimilation des parts de coopérateurs de certaines sociétés coopératives à des dépôts bancaires. Le présent avis étant limité à l'avant-projet d'arrêté royal, il n'examine pas l'assimilation pratiquée par le législateur».)

⁽²¹⁾ «Εκ πρώτης όψεως, δεν εξυπακούεται ότι η Επιτροπή θα πειστεί πως το μέτρο που προβλέπεται στο προσχέδιο βασιλικού διατάγματος απευθύνεται πράγματι σε όλους τους συγκρίσιμους παράγοντες της αγοράς και ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις». («Prima facie, il ne nous semble pas évident de convaincre à coup sûr la Commission de ce que la mesure que l'avant-projet d'arrêté royal vise à exécuter s'adresse bien à tous les acteurs comparables du marché et ne relève donc pas du champ d'application des règles sur les aides d'État».)

⁽²²⁾ «Ο προαιρετικός αυτός χαρακτήρας ενέχει κίνδυνο δυσμενούς επιλογής υπό την έννοια ότι μόνον οι συνεταιρισμοί με μεγάλη έκθεση σε κινδύνους ζημίας θα συνεισφέρουν πραγματικά στο ειδικό ταμείο προστασίας». («Ce caractère facultatif donne lieu à un risque de sélection adverse par lequel seules les sociétés coopératives fortement exposées à des risques de perte contribueraient effectivement au Fonds Spécial de Protection».)

⁽²³⁾ *Moniteur belge* της 18.11.2011, Ed. 2, F. 2011 2974 [2011/03368].

⁽²⁴⁾ Ο ARCOPAR κατέβαλε συνολικά 1 794 102 ευρώ, ο ARCOFIN 193 391 ευρώ και ο ARCOPLUS 63 265 ευρώ.

⁽²⁵⁾ ΕΕ L 135 της 31.5.1994, σ. 5.

⁽²⁶⁾ Στο άρθρο 1 παράγραφος 4 της οδηγίας 94/19/EK το «πιστωτικό ίδρυμα» ορίζεται ως «επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις ή άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια από το κοινό και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της».

⁽²⁷⁾ Στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της οδηγίας 94/19/EK η «κατάθεση» ορίζεται ως «ο πιστωτικό υπόλοιπο, που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμων και συμβατικών όρων, καθώς και χρέη για τα οποία το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έχει εκδώσει παραστατικούς τίτλους».

⁽²⁸⁾ Το μέρος των καταθέσεων από 50 000 ευρώ έως 100 000 ευρώ και την κάλυψη έως 100 000 ευρώ των προϊόντων ασφάλειας ζωής του «κλάδου 21» και των μεριδίων φυσικών προσώπων που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών.

- (18) Αρχικά, το άρθρο 7 της οδηγίας 94/19/EK όριζε ότι το σύνολο των καταθέσεων κάθε καταθέτη έπρεπε να καλύπτεται έως το ποσό των 20 000 ευρώ. Κατά τη συνεδρίασή του στις 7 Οκτωβρίου 2008, το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (Ecofin) δέχθηκε την αύξηση των εγγυήσεων των καταθέσεων που προβλέπονται στην οδηγία 94/19/EK. Σύμφωνα με το ανακοινωθέν Τύπου του Συμβουλίου Ecofin:

«για αρχική περίοδο τουλάχιστον ενός έτους όλα τα κράτη μέλη θα παράσχουν εγγυημένη προστασία των καταθέσεων των ιδιωτών ύψους τουλάχιστον 50 000 ευρώ, αναγνωρίζοντας ότι πολλά κράτη μέλη αποφασίζουν να αυξήσουν το ελάχιστο όριο εγγύησής τους στα 100 000 ευρώ. Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για το γεγονός ότι η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει επείγοντως κατάλληλη πρόταση για την προώθηση της σύγκλισης των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων» ⁽²⁹⁾.

- (19) Όσον αφορά την κάλυψη, το άρθρο 2 της οδηγίας 94/19/EK προβλέπει ότι τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων δεν προστατεύουν τους τίτλους ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων ⁽³⁰⁾.
- (20) Η οδηγία 2009/14/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2009, για την τροποποίηση της οδηγίας 94/19/EK περί των συστημάτων εγγυήσεων των καταθέσεων όσον αφορά το επίπεδο κάλυψης και την προθεσμία εκταμίευσης ⁽³¹⁾, αύξησε το επίπεδο εγγύησης των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων (πρώτα σε 50 000 ευρώ κατ' ελάχιστο και, ακολούθως, καταρχήν, σε 100 000 ευρώ κατ' ελάχιστο και κατά μέγιστο στις 31 Δεκεμβρίου 2010).
- (21) Η οδηγία 97/9/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών ⁽³²⁾, προβλέπει αποζημίωση των επενδυτών στην περίπτωση που μια επιχείρηση επενδύσεων δεν είναι σε θέση να επιστρέψει στους επενδυτές τα περιουσιακά στοιχεία που τους ανήκουν. Για παράδειγμα, η αποζημίωση αυτή είναι διαθέσιμη σε περίπτωση απάτης ή αμέλειας σε μια επιχείρηση ή σε περίπτωση σφαλμάτων ή προβλημάτων στα συστήματά της. Ωστόσο, τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών δεν καλύπτουν τους κινδύνους που σχετίζονται με την επένδυση (για παράδειγμα, όταν ένας επενδυτής αγοράζει μετοχές των οποίων η αξία μειώνεται στη συνέχεια).

2.3. Το βελγικό νομικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς

- (22) Ο βελγικός Κώδικας Εταιρειών ⁽³³⁾ —και ιδίως τα άρθρα 350 έως 436— καθορίζει το νομικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς. Προβλέπει ότι ο συνεταιρισμός πρέπει να επιλέγει, στο καταστατικό του, τον τύπο «εταιρείας περιορισμένης ευθύνης» (*société à responsabilité limitée*) (οι ζημιές των μελών δεν μπορούν να υπερβαίνουν την εισφορά τους) ή «εταιρείας απεριόριστης ευθύνης» (*société à responsabilité illimitée*) (τα μέλη ευθύνονται προσωπικά για τις εταιρικές υποχρεώσεις της εταιρείας και, επομένως, η ζημία τους μπορεί να υπερβαίνει το κεφάλαιο που επένδυσαν).
- (23) Ο βελγικός Κώδικας Εταιρειών (και ιδίως τα άρθρα 362, 364, 366, 367 και 374) προβλέπει ορισμένους περιορισμούς όσον αφορά τη δυνατότητα εκχώρησης των μεριδίων του συνεταιρισμού. Τα μερίδια του συνεταιρισμού εκχωρούνται ελεύθερα σε άλλα μέλη του συνεταιρισμού, αλλά βάσει του καταστατικού του συνεταιρισμού οι μεταβιβάσεις αυτές μπορεί να υπόκεινται σε προϋποθέσεις. Οι μεταβιβάσεις σε τρίτους πραγματοποιούνται μόνον υπό τις προϋποθέσεις και στα πρόσωπα που καθορίζονται στο άρθρο 366 του βελγικού Κώδικα Εταιρειών.
- (24) Ο βελγικός Κώδικας Εταιρειών (άρθρο 367) προβλέπει επίσης ότι τα μέλη συνεταιρισμού μπορούν να παραιτηθούν από τον συνεταιρισμό μόνο κατά τους πρώτους έξι μήνες της λογιστικής χρήσης. Όταν ασκείται το δικαίωμα αυτό, το άρθρο 374 του βελγικού Κώδικα Εταιρειών προβλέπει ότι το μέλος δικαιούται να λάβει την αξία των μεριδίων του όπως αυτή προκύπτει από τον ισολογισμό της λογιστικής χρήσης.
- (25) Ο βελγικός Κώδικας Εταιρειών καθορίζει το γενικό πλαίσιο για τους συνεταιρισμούς, το δε βασιλικό διάταγμα της 8ης Ιανουαρίου 1962 ⁽³⁴⁾ καθορίζει τα κριτήρια για τους «αναγνωρισμένους συνεταιρισμούς» ⁽³⁵⁾. Συγκεκριμένα, ένας

⁽²⁹⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fr/ecofin/103227.pdf

⁽³⁰⁾ Το άρθρο 2 της οδηγίας 94/19/EK ορίζει τα εξής: «Εξαιρούνται από οποιαδήποτε επιστροφή από τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων τα ακόλουθα: [...]

— όλοι οι τίτλοι οι οποίοι εμπίπτουν στον ορισμό των “ιδίων κεφαλαίων”, του άρθρου 2 της οδηγίας 89/299/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 1989 σχετικά με τα ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων».

⁽³¹⁾ ΕΕ L 68 της 13.3.2009, σ. 3.

⁽³²⁾ ΕΕ L 84 της 26.3.1997, σ. 22.

⁽³³⁾ *Moniteur belge* της 6.8.1999, Ed. 2, F. 99-2630 [99/09646].

⁽³⁴⁾ http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1962010830&table_name=loi

⁽³⁵⁾ Το εθνικό συμβούλιο συνεργασίας, το οποίο θεσπίστηκε με τον νόμο της 20ής Ιουλίου 1955, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αναγνώρισης των αναγνωρισμένων συνεταιρισμών.

αναγνωρισμένος συνεταιρισμός δεν μπορεί, με σκοπό την κερδοσκοπία, να αρνηθεί την προσχώρηση μελών ή να αποβάλει μέλη. Τα μερίδια του εταιρικού κεφαλαίου, ανεξαρτήτως αξίας, απονέμουν στο σύνολό τους τα ίδια δικαιώματα, όλα τα μέλη έχουν ισότιμη ψήφο στην ετήσια γενική συνέλευση (ΕΓΕ) και η ΕΓΕ ορίζει τους διαχειριστές και τους ελεγκτές. Το λειτουργικό πλεόνασμα (το οποίο προκύπτει μετά την αφαίρεση όλων των εξόδων) αποδίδεται στα μέλη μόνον αναλογικά προς τις συναλλαγές τους με την εταιρεία, το δε μέρος που αποδίδεται στα μερίδια του κεφαλαίου δεν υπερβαίνει ορισμένο ποσοστό, το οποίο καθορίζεται με βασιλικό διάταγμα.

- (26) Το άρθρο 21 του βελγικού φορολογικού κώδικα προβλέπει ότι τα μερίσματα των αναγνωρισμένων συνεταιρισμών απαλλάσσονται από φόρο έως ορισμένο ποσό ⁽³⁶⁾.

2.4. Περιγραφή του μέτρου

- (27) Το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών καλύπτει το καταβεβλημένο κεφάλαιο (και όχι τις τυχόν υπεραξίες) από τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των συνεταιρισμών έως το ποσό των 100 000 ευρώ.
- (28) Αντίθετα με ό,τι ισχύει για τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων για τα πιστωτικά ιδρύματα, η προσχώρηση στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών είναι προαιρετική.
- (29) Εάν οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί επιθυμούν να συμμετάσχουν στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών, οφείλουν να υποβάλουν σχετική αίτηση στον υπουργό Οικονομικών. Το υπουργικό συμβούλιο οφείλει να αποφανθεί εντός προθεσμίας ενός μήνα επί της αίτησης συμμετοχής του χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών, καθορίζοντας ορισμένες προϋποθέσεις, εφόσον απαιτείται. Οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν:
- α) την υποχρέωση ανάθεσης των μελλοντικών δημόσιων συμβάσεων στα θεσμικά μέλη·
 - β) τη δέσμευση όλων των θεσμικών μελών να μην αποσύρουν κανένα μερίδιο και κανένα ποσό που κατέβαλαν στον συνεταιρισμό και να μην παραιτηθούν από μέλη παρά μόνο σε περίπτωση εκχώρησης μεριδίων· και
 - γ) ανώτατο όριο 4,5 % ετησίως στους τόκους που καταβάλλονται στα μέλη.
- (30) Εάν ένας χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός ζητήσει να υπαχθεί στο σύστημα, πρέπει να παραμείνει σε αυτό επί ένα έτος. Μετά την παρέλευση του έτους, ο συνεταιρισμός μπορεί να θέσει τέλος στη συμμετοχή του παρέχοντας προειδοποίηση τρεις μήνες νωρίτερα, χωρίς όμως να έχει δικαίωμα ανάκτησης των καταβληθεισών εισφορών υπό καμία μορφή. Εάν ένας συνεταιρισμός αποφασίσει να αποχωρήσει από το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών, δεν μπορεί να συμμετάσχει εκ νέου σε αυτό πριν από την παρέλευση τριών ετών.
- (31) Το μέτρο καλύπτει μόνο τα μερίδια συνεταιρισμών τα οποία εκδόθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του βασιλικού διατάγματος της 10ης Οκτωβρίου 2011.
- (32) Το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών προορίζεται αποκλειστικά για τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών και όχι για τα θεσμικά μέλη τους.
- (33) Το ειδικό ταμείο προστασίας χρηματοδοτείται από:
- i) ετήσια εισφορά η οποία αντιστοιχεί σε 0,15 % του προστατευόμενου ποσού (οφειλόμενη από το σύνολο των συμμετεχόντων)· και
 - ii) εφάπαξ τέλος εγγραφής το οποίο αντιστοιχεί σε 0,10 % του προστατευόμενου ποσού (οφειλόμενο από τους συνεταιρισμούς).

⁽³⁶⁾ Στο ίδιο άρθρο του φορολογικού κώδικα απαριθμούνται άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα των οποίων τα εισοδήματα απαλλάσσονται επίσης μερικώς ή πλήρως από φόρο.

- (34) Επιπλέον, οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί ενδέχεται να υποχρεωθούν επίσης να καταβάλουν στο ειδικό ταμείο προστασίας εισφορά για τις υπεραξίες που σχετίζονται με τις εισηγμένες μετοχές που κατέχουν. Η εισφορά αυτή μπορεί να ανέρχεται στο 10 % της διαφοράς μεταξύ της τιμής πώλησης των οικείων μετοχών (ή, σε περίπτωση μη πώλησης εντός διαστήματος τριών ετών από την παύση του συστήματος προστασίας, της μέσης χρηματιστηριακής τιμής κατά το κλείσιμο της οικείας μετοχής κατά την περίοδο των 30 ημερών πριν από την τρίτη επέτειο) και της τιμής αναφοράς που καθορίζουν οι αρχές όταν ένας χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός προσχωρεί στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών.
- (35) Το ειδικό ταμείο προστασίας αρχίζει να πραγματοποιεί πληρωμές εάν ο χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός πτωχεύσει ή εάν η αρχή χρηματοπιστωτικής εποπτείας ειδοποιήσει το εν λόγω ταμείο ότι ο χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός δεν είναι πλέον σε θέση να επιστρέψει στα μέλη που επιθυμούν να αποχωρήσουν τις εισφορές τους.
- (36) Εάν το ειδικό ταμείο προστασίας δεν διαθέτει επαρκή μέσα για να παρέμβει, το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων, το οποίο είναι δημόσιο όργανο χωρίς νομικό καθεστώς, προκαταβάλλει τα αναγκαία μέσα. Ανάλογα με το κατά πόσο το ίδρυμα που πτώχευσε υποχρεούται να συμμετέχει ή πρόκειται για χρηματοπιστωτικό συνεταιρισμό, η προκαταβολή αυτή επιστρέφεται αργότερα μέσω της καταβολής:
- του 50 % των ετήσιων εισφορών τις οποίες οφείλουν τα ιδρύματα που είναι υποχρεωμένα να συμμετέχουν,
 - ειδικής ετήσιας εισφοράς την οποία οφείλουν οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί (των οποίων η συμμετοχή είναι προαιρετική).
- (37) Εάν το ειδικό ταμείο προστασίας παρέμβει, αναλαμβάνει τα δικαιώματα των φυσικών προσώπων μελών του συνεταιρισμού και κατατάσσεται *pari passu* με τα λοιπά μέλη. Αυτή είναι μια διαφορά σε σχέση με το σύστημα εγγύησης καταθέσεων για τα πιστωτικά ιδρύματα, το οποίο προβλέπει ότι το ταμείο κατατάσσεται *pari passu* με τους λοιπούς πιστωτές της ενδιαφερόμενης εταιρείας.

2.5. Περιγραφή του ARCO

- (38) Αρχικά ο ARCO ήταν ο μέτοχος της Artesia Banking Corporation NV (εφεξής «Artesia»), η οποία είχε τον πλήρη έλεγχο (100 %) της τράπεζας BACOB και κατείχε 82 % της ασφαλιστικής εταιρείας DVV. Σε συνέχεια της συγχώνευσης της Artesia με την Dexia το 2001, ο ARCO έγινε ο βασικός μέτοχος της Dexia με συμμετοχή περίπου 15 % ⁽³⁷⁾.
- (39) ARCO είναι το όνομα του ομίλου που περιλαμβάνει τις εταιρείες ARCOPAR, ARCOPLUS και ARCOFIN, οι οποίες είναι όλες αναγνωρισμένοι συνεταιρισμοί ⁽³⁸⁾. Ο ARCO έχει περισσότερα από 800 000 μέλη, εκ των οποίων 99 % είναι φυσικά πρόσωπα. Το κεφάλαιο που κατείχαν τα φυσικά πρόσωπα που ήταν μέλη των ARCOPAR, ARCOPLUS και ARCOFIN ανερχόταν σε 1,3 δισεκατ. ευρώ, 46 εκατ. ευρώ και 140 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα.
- (40) Τα καταστατικά των ARCOPAR, ARCOPLUS και ARCOFIN ορίζουν ότι οι τρεις οντότητες είναι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης ⁽³⁹⁾.
- (41) Τα καταστατικά των τριών εταιρειών περιέχουν διατάξεις οι οποίες αφορούν τα μέλη που επιθυμούν να παραιτηθούν.

⁽³⁷⁾ Πηγή: «Entreprendre avec du capital coopératif — Le groupe ARCO 1935-2005» Maarten Van Dijck, Kadoc, Lannoo, σ. 176-177.

⁽³⁸⁾ Πρέπει να επισημανθεί ότι, αμέσως μετά την επιχείρηση Dexia το 2001, ο ARCOFIN εγκατέλειψε προσωρινά το καθεστώς αναγνωρισμένου συνεταιρισμού. Στην προαναφερθείσα έκδοση «Entreprendre avec du capital coopératif», η περίοδος αυτή περιγράφεται ως εξής: «Μερικούς μήνες μετά την επιχείρηση Dexia, ο όμιλος ARCO τροποποίησε το καταστατικό των συνεταιρισμών του ώστε να εξασφαλίσει τη συμμετοχή των πρώην μεριδιούχων στις καλύτερες προοπτικές απόδοσης του ομίλου Dexia και των εταιρειών του ARCO. [...] Το νέο καταστατικό προέβλεπε ότι 80 % κατ' ελάχιστο και 90 % κατά το μέγιστο των τρεχόντων ετήσιων κερδών καταβάλλονται στους μεριδιούχους. Με τον τρόπο αυτό, το μέρισμα του Arcofin αυξήθηκε, από τον Μάρτιο του 2003, από 6 % καθαρό σε 8 % ακαθάριστο. Επειδή η αύξηση αυτή συνεπαγόταν υπέρβαση του μέγιστου νόμιμου μερίσματος (6 %) που προβλεπόταν για τους αναγνωρισμένους συνεταιρισμούς, ο Arcofin παραιτήθηκε από το καθεστώς αναγνωρισμένου συνεταιρισμού στο εθνικό συμβούλιο συνεργασίας, πράγμα που σήμανε κατάργηση της απαλλαγής από την παρακράτηση στην πηγή του φόρου κινητών αξιών. Ωστόσο, μετά την παρακράτηση του εν λόγω φόρου, οι περισσότεροι μεριδιούχοι διατηρούσαν καθαρό μέρισμα της τάξης του 6,8 %. Τον Μάρτιο του 2005, το ακαθάριστο μέρισμα αυξήθηκε σε 8,5 %».

⁽³⁹⁾ http://www.groeparco.be/website/groeparco/assets/files/arcopar/ARCOPAR_20100629_FR.pdf.

- (42) Για παράδειγμα, το καταστατικό του ARCOPAR ορίζει ότι ο συνεταιρισμός μπορεί να περιορίσει τις παραιτήσεις εάν αυτές συνεπάγονται κατάργηση άνω του 10 % του συνόλου του επενδυμένου κεφαλαίου ή των μελών στην ίδια εταιρική χρήση ⁽⁴⁰⁾. Με την παραίτησή του από το ARCOPAR, κάθε μέλος ανακτά το κεφάλαιό του. Μέλη τα οποία κατέχουν μερίδια κατηγορίας A, B και C του ARCOPAR ⁽⁴¹⁾ δικαιούνται επίσης καταβολή από το αποθεματικό πρόσθετου μερίσματος ⁽⁴²⁾.
- (43) Στο άρθρο 35 του καταστατικού του ARCOPAR περιγράφονται τα δικαιώματα των μελών του σε περίπτωση εκκαθάρισης. Επί της ουσίας, εάν, μετά την πληρωμή των χρεών και των ασφαλιστικών εισφορών, το υπόλοιπο είναι θετικό, τα μέλη δικαιούνται επιστροφή της εισφοράς τους ⁽⁴³⁾.
- (44) Οι κίνδυνοι οι οποίοι σχετίζονται με την επένδυση στα μερίδια του ARCO περιγράφονται, για παράδειγμα, στο ενημερωτικό δελτίο του ARCOPAR, το οποίο εγκρίθηκε από τις βελγικές αρχές τον Ιούνιο του 2008 και δημοσιεύθηκε επ' ευκαιρία πράξης στις κεφαλαιαγορές, η οποία έλαβε χώρα από τις 7 Ιουλίου 2008 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2008. Στο εν λόγω ενημερωτικό δελτίο αναφέρεται σαφώς ότι τα οφειλόμενα στην Dexia κέρδη αντιπροσώπευαν άνω του 69 % των καθαρών κερδών του ARCOPAR για τις εταιρικές χρήσεις 2005/2006, 2006/2007 και 2007/2008. Στο ενημερωτικό δελτίο γίνεται επίσης αναφορά στον κίνδυνο μαζικών παραιτήσεων, με την επισήμανση ότι τα μέλη μπορούν να απολέσουν το σύνολο της επένδυσής τους σε περίπτωση εκκαθάρισης. Την ίδια στιγμή, στις ετήσιες εκδόσεις της εταιρείας αναφερόταν σαφώς ότι ο ARCO είχε αυξήσει τον δείκτη χρέους του προσφεύγοντας σε δανεισμό για να μπορέσει να επενδύσει ⁽⁴⁴⁾.

2.6. Λόγοι κίνησης της διαδικασίας

- (45) Στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι το κοινοποιηθέν μέτρο πληρούσε τα τέσσερα (σωρευτικά) κριτήρια για τις κρατικές ενισχύσεις και διατύπωσε αμφιβολίες για το κατά πόσον το μέτρο μπορούσε να χαρακτηριστεί συμβατό με την εσωτερική αγορά.
- (46) Η Επιτροπή έκρινε ότι το μέτρο έπρεπε να καταλογιστεί στο Βέλγιο, επειδή χρηματοδοτούνταν από το ειδικό ταμείο προστασίας. Η Επιτροπή κατέληξε σε αυτό το συμπέρασμα διαπιστώνοντας ότι η βελγική νομοθεσία καθόριζε την εισφορά που έπρεπε να καταβάλλουν οι συμμετέχοντες στο ειδικό ταμείο προστασίας, καθώς και τον τρόπο διάθεσης των κεφαλαίων. Επιπλέον, η Επιτροπή παρατήρησε ότι το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων θα προκατέβαλλε κεφάλαια στο ειδικό ταμείο προστασίας, εφόσον ήταν απαραίτητο. Η Επιτροπή διερωτήθηκε πώς θα επιστρέφονταν τα κεφάλαια στο ταμείο παρακαταθηκών και δανείων, καθώς δεν ήταν βέβαιο ότι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί διέθεταν επαρκή χρηματοοικονομικά μέσα. Διερωτήθηκε επίσης κατά πόσον ο προαιρετικός χαρακτήρας της συμμετοχής των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν εμποδίζει την αποτελεσματική αναχρηματοδότηση του ειδικού ταμείου προστασίας.

⁽⁴⁰⁾ Το καταστατικό διευκρινίζει ότι «η παραίτηση μπορεί να μη γίνει δεκτή, εάν, συνεπεία της παραίτησης, καταργείται κατά την ίδια χρήση άνω του 1/10 των μεριδιούχων ή άνω του 1/10 του επενδυμένου κεφαλαίου». («cette démission peut être refusée si à la suite de la démission, plus d'1/10 des actionnaires ou plus d'1/10 du capital placé devrait disparaître au cours du même exercice»).

⁽⁴¹⁾ Πρόκειται για τα μερίδια που χρονολογούνται στην περίοδο προ της συγχώνευσης με την Dexia.

⁽⁴²⁾ Στον δικτυακό τόπο του (<http://www.groupearco.be/faq/be-fr/1/detail/item/823/navigationcats/587/navigationcats/587/parentcat/142/>), ο ARCO εξηγεί την έννοια του αποθεματικού πρόσθετου μερίσματος ως εξής: «Η έννοια του» αποθεματικού πρόσθετου μερίσματος «συμπεριλήφθηκε στο καταστατικό το 2004. Εφόσον το επιτρέπουν τα αποτελέσματα του ARCOPAR, ένα ποσό μπορεί να προστίθεται, έως και το 2010, σε ειδικό αποθεματικό της εταιρείας με την ονομασία» αποθεματικό πρόσθετου μερίσματος«. Τα μέλη τα οποία προσχώρησαν στην εταιρεία πριν από τις 3 Ιουλίου 2001 [...] και τα οποία κατέχουν μερίδια της κατηγορίας A, B ή C δικαιούνται, κατά την παραίτησή τους, αναλογικό μερίδιο από το αποθεματικό πρόσθετου μερίσματος [...]. Αυτό το ποσό, το οποίο προέρχεται από το αποθεματικό πρόσθετου μερίσματος, προστίθεται στην ονομαστική αξία των μεριδίων τους. Παράδειγμα [...]: Το μέλος [X] παραιτείται από 100 ευρώ κεφαλαίου της κατηγορίας A. Το σύνολο του κεφαλαίου των κατηγοριών A, B και C ανέρχεται σε 10 000 ευρώ. Λόγος των δύο ποσών: 100/10 000 = 1/100. Το αποθεματικό πρόσθετου μερίσματος ανέρχεται σε 500 ευρώ. Εφαρμογή της αναλογίας: 1/100 των 500 ευρώ = 5 ευρώ. Μετά την παραίτησή του, ο [X] εισπράττει κεφάλαιο 100 ευρώ + 5 ευρώ από το αποθεματικό πρόσθετου μερίσματος».

⁽⁴³⁾ Το άρθρο 35 του καταστατικού του ARCOPAR ορίζει τα εξής: «Εκτός εάν η γενική συνέλευση αποφασίσει κάτι διαφορετικό, το σύνολο των στοιχείων ενεργητικού της εταιρείας ρευστοποιείται. Εάν τα μερίδια δεν είναι όλα καταβεβλημένα στον ίδιο βαθμό, οι εκκαθαριστές αποκαθιστούν την ισορροπία είτε ζητώντας πρόσθετες καταβολές είτε πραγματοποιώντας προηγούμενες πληρωμές. Κατόπιν πληρωμής των χρεών και των ασφαλιστικών εισφορών, το υπόλοιπο διατίθεται καταρχάς για την επιστροφή των ποσών που έχουν καταβληθεί επί των μεριδίων. Σε κάθε περίπτωση, τυχόν υπόλοιπο της εκκαθάρισης πρέπει να διατίθεται λαμβάνοντας υπόψη τους σκοπούς της εταιρείας». («Sauf si l'Assemblée générale en décide autrement, tous les actifs de la société sont réalisés. Au cas où les parts ne sont pas toutes libérées dans la même mesure, les liquidateurs restaurent l'équilibre, soit en demandant des versements supplémentaires, soit en effectuant des paiements préalables. Après paiement des dettes et des charges sociales, le solde servira d'abord au remboursement des sommes libérées sur les parts. En tout cas, le solde éventuel de la liquidation doit être affecté en tenant compte des objectifs de la société»).

⁽⁴⁴⁾ Ο δείκτης χρέους του ARCOPAR (δανεισμός/σύνολο παθητικού) ανέρχεται σε 19,1 % (31 Μαρτίου 2011), ενώ ο δείκτης χρέους των ARCO-PLUS και ARCOFIN ανέρχεται σε 6,5 % (31 Μαρτίου 2011) και 25,9 % (31 Δεκεμβρίου 2010), αντίστοιχα.

- (47) Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί μπορούσαν να θεωρηθούν επιχειρήσεις και ότι το μέτρο τους παρείχε επιλεκτικό πλεονέκτημα. Όσον αφορά το επιλεκτικό πλεονέκτημα, το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών φαίνεται να βοήθησε τους συνεταιρισμούς να προσελκύσουν νέα κεφάλαια ή να διατηρήσουν το υφιστάμενο κεφάλαιό τους πείθοντας τα υφιστάμενα μέλη να μην αποσυρθούν από τον χρηματοπιστωτικό συνεταιρισμό. Μια τέτοια προστασία ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη σε περιόδους χρηματοοικονομικής αβεβαιότητας, όπως το διάστημα από το φθινόπωρο του 2008 έως την ημερομηνία έκδοσης του βασιλικού διατάγματος, κατά το οποίο οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί προστατεύονταν αποτελεσματικά κατά του κινδύνου σημαντικών εκταμιεύσεων συνδεδεμένων με τις αποχωρήσεις.
- (48) Η Επιτροπή παρατήρησε επίσης ότι η προστασία ήταν εκτενής και ότι το Βέλγιο δεν λάμβανε υπόψη τη χρηματοοικονομική ευρωστία του υποψήφιου χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού για την έγκριση της υπαγωγής του στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών. Στο παράδειγμα του ARCO, επιτράπηκε στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς να προσχωρήσουν στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών ενώ ήταν ήδη αφερέγγυοι και τέθηκαν τελικά σε εκκαθάριση λίγο αργότερα.
- (49) Η Επιτροπή κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι το μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό, καθώς οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί ανταγωνίζονται στη λιανική αγορά επενδυτικών προϊόντων, στην οποία απολαμβάνουν επιλεκτικό πλεονέκτημα το οποίο δεν διαθέτουν άλλοι παράγοντες της αγοράς που προτείνουν παρόμοια προϊόντα.
- (50) Η Επιτροπή έκρινε, επίσης, ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών έχει συνέπειες στο εμπόριο εντός της Ένωσης. Πράγματι, πολλοί διεθνείς πάροχοι επενδυτικών προϊόντων δραστηριοποιούνται στη βελγική αγορά και δεν μπορούν να διεκδικήσουν το ίδιο μερίδιο αγοράς με εκείνο που μπορεί να διατηρήσει ένας χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός χάρη στο μέτρο.
- (51) Η Επιτροπή διερωτήθηκε κατά πόσον οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούσαν να θεωρηθούν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και κατά πόσον ο παράγοντας αυτός επηρέαζε τη δυνατότητα εφαρμογής της ανακοίνωσης του 2008 για τον τραπεζικό τομέα ⁽⁴⁵⁾. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, καθώς οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν φαίνεται να είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά την έννοια της ανακοίνωσης του 2008 για τον τραπεζικό τομέα, η ενίσχυση πρέπει να εκτιμηθεί αμιγώς υπό το πρίσμα της Συνθήκης.
- (52) Συγκεκριμένα, για να συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, ένα μέτρο πρέπει να είναι αναγκαίο, κατάλληλο και αναλογικό. Η Επιτροπή διατύπωσε αμφιβολίες όσον αφορά τη συμφωνία του μέτρου με τα τρία αυτά σωρευτικά κριτήρια. Διερωτήθηκε εάν η προστασία των μελών των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών ήταν αναγκαία για την αποφυγή σοβαρής διαταραχής της βελγικής οικονομίας. Όσον αφορά τις δυνητικές επιπτώσεις, η Επιτροπή επισήμανε ότι το Βέλγιο είχε ήδη θεσπίσει αρκετά μέτρα [για παράδειγμα, αύξηση της κάλυψης στο πλαίσιο του συστήματος εγγύησης καταθέσεων σε 100 000 ευρώ και χορήγηση κρατικών ενισχύσεων σε αρκετές τράπεζες υπό διάφορες μορφές (ανακεφαλαιοποιήσεις, ενέσεις ρευστού, μέτρα διάσωσης απομειωμένων στοιχείων ενεργητικού και άλλα ad hoc μέτρα)]. Επομένως, η Επιτροπή δεν αντιλαμβανόταν για ποιον λόγο, επιπλέον όλων αυτών των μέτρων, έπρεπε να προστατευθούν τα μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών.
- (53) Η Επιτροπή διερωτήθηκε κατά πόσον η προστασία των μελών των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών ήταν κατάλληλο μέτρο. Συναφώς, παρατήρησε ότι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί δεν είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και ότι, λόγω του μεγέθους τους, δεν φαίνεται να έχουν συστημική σημασία. Η Επιτροπή κάλεσε το Βέλγιο να εξηγήσει με ποιους τρόπους οι επενδυτικές ζημιές —τις οποίες υφίστανται και οι επενδυτές σε αμοιβαία κεφάλαια, για παράδειγμα— μπορούσαν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη βελγική οικονομία.
- (54) Τέλος, η Επιτροπή διατύπωσε αμφιβολίες όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα του μέτρου. Κατά πρώτον, η Επιτροπή δεν θεωρούσε βέβαιο ότι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί θα κατέβαλλαν δίκαιο αντάλλαγμα για την εγγύηση. Κατά δεύτερον, η Επιτροπή παρατήρησε ότι το δικαίωμα προσχώρησης στο σύστημα, σε συνδυασμό με την απουσία ελέγχου της βιωσιμότητας κατά τη διαδικασία εισόδου που προέβλεπε το Βέλγιο, σήμαινε ότι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί είχαν συμφέρον να προσχωρήσουν μόνον εφόσον ήταν βέβαιοι για την εκτέλεση της εγγύησης. Κάτι τέτοιο θα έδινε ίσως τη δυνατότητα στους δικαιούχους να χρησιμοποιήσουν την εγγύηση αποφεύγοντας, σε μεγάλο βαθμό, να πληρώσουν για αυτήν. Τέλος, η Επιτροπή διερωτήθηκε επίσης κατά πόσον το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν νόθευε αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό, δεδομένου ότι οι μεριδιούχοι ανταγωνιστικών εταιρειών δεν προστατεύονται, πράγμα το οποίο διευκολύνει την πρόσβαση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στα κεφάλαια και αυξάνει το συνολικό μερίδιό τους στη λιανική αγορά επενδύσεων.

⁽⁴⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της τρέχουσας παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης (EE C 270 της 25.10.2008, σ. 8).

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

3.1. Παρατηρήσεις του ARCO

- (55) Κατά τον ARCO, στις 10 Οκτωβρίου 2008 οι βελγικές αρχές αποφάσισαν και ανακοίνωσαν τη θέσπιση ενός συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών στο πλαίσιο μιας ευρύτερης δέσμης μέτρων (αύξηση σε 100 000 ευρώ της εγγύησης καταθέσεων για τις καταθέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων, επέκταση του συστήματος εγγύησης στα προϊόντα ασφάλειας ζωής του «κλάδου 21» και στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών). Ο ARCO ισχυρίστηκε ότι η απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2008 εφαρμόστηκε με τον νόμο της 15ης Οκτωβρίου 2008 και με το βασιλικό διάταγμα της 14ης Νοεμβρίου 2008, όσον αφορά τα προϊόντα του «κλάδου 21», για τα δε παραστατικά μεριδίων που εκδίδουν οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί εφαρμόστηκε με τον νόμο της 14ης Απριλίου 2009 και με το βασιλικό διάταγμα της 10ης Οκτωβρίου 2011.
- (56) Ο ARCO ισχυρίστηκε ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, επειδή δεν παρέχει κανένα επιλεκτικό πλεονέκτημα στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς. Ο ARCO ισχυρίστηκε επίσης ότι η Επιτροπή είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ένα σύστημα εγγύησης για τα προϊόντα του «κλάδου 21» των ασφαλιστικών εταιρειών δεν περιέχει κανένα στοιχείο κρατικής ενίσχυσης, καθώς είναι ανοιχτό σε όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες και, επομένως, δεν είναι επιλεκτικό ⁽⁴⁶⁾. Επιπλέον, ο ARCO επικατέστηκε το γεγονός ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών είναι ανοιχτό στο σύνολο των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών υπό τις ίδιες προϋποθέσεις και, επομένως, δεν είναι επιλεκτικό.
- (57) Στο πνεύμα των παρατηρήσεων του Βελγίου, ο ARCO ισχυρίστηκε ότι όλα τα χαρακτηριστικά των μεριδίων των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών επιβεβαιώνουν ότι ανταποκρίνονται στις ίδιες ανάγκες των πελατών με τις καταθέσεις και ότι αντιμετωπίζονται ως τέτοιες από τον νομοθέτη. Ο ARCO υπογράμμισε ότι το Βέλγιο ανησυχούσε για τυχόν συνέπειες διάχυσης των επιπτώσεων. Εάν το Βέλγιο δεν είχε θεσπίσει το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών, η εμπιστοσύνη των επενδυτών θα κλονιζόταν και αυτό θα μπορούσε να έχει συνέπειες για όλα τα αποταμιευτικά προϊόντα.

3.2. Παρατηρήσεις του Βελγίου

- (58) Το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν πληροί όλα τα σωρευτικά κριτήρια για τις κρατικές ενισχύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης και, επομένως, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Συγκεκριμένα, το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι δεν πληρούνται τρία κριτήρια που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις. Κατ'αρχάς, το Βέλγιο υποστήριξε ότι το μέτρο συνιστά ενίσχυση μόνο προς φυσικά πρόσωπα και όχι προς επιχειρήσεις. Έπειτα, το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι το μέτρο δεν παρέχει κανένα επιλεκτικό πλεονέκτημα στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς και, τέλος, υποστήριξε ότι το μέτρο δεν προκαλεί καμία στρέβλωση του ανταγωνισμού.
- (59) Όσον αφορά το επιχείρημα σύμφωνα με το οποίο η ενίσχυση δεν ωφελεί τις επιχειρήσεις, το Βέλγιο ανέφερε ότι το κοινό σύστημα εγγύησης καταθέσεων για τα πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασής του (δηλαδή του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών), θεσπίστηκε κατ'εφαρμογή και με σεβασμό των αποφάσεων του Συμβουλίου Ecofin, της οδηγίας 94/19/EK, όπως τροποποιήθηκε, και της οδηγίας 97/9/EK.
- (60) Το Βέλγιο υποστήριξε ότι τα μερίδια χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών που βρίσκονται στην κατοχή φυσικών προσώπων εμφανίζουν όλα τα χαρακτηριστικά των καταθέσεων και αποκτώνται επίσης ως τέτοιες. Πρόβαλε επίσης τα ακόλουθα επιχειρήματα:
- οι δικαιούχοι (φυσικά πρόσωπα) του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών χρήζουν της ίδιας προστασίας με τους καταθέτες άλλων ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα και υπόκεινται στον ίδιο έλεγχο·
 - για φορολογικούς λόγους, τόσο τα μερίσματα που καταβάλλουν οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί όσο και οι τόκοι που καταβάλλονται για τις καταθέσεις απαλλάσσονται —έως ένα ορισμένο ποσό— από την παρακράτηση στην πηγή του φόρου κινητών αξιών ⁽⁴⁷⁾·
 - τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών μπορούν να εγγραφούν για την απόκτηση κεφαλαίου μόνον έως ένα μέγιστο συγκεκριμένο ποσό, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού του χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού·

⁽⁴⁶⁾ Απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση N256/09 — Ενίσχυση αναδιάρθρωσης προς την Ethias (EE C 252 της 18.9.2010, σ. 5). Στην αιτιολογική σκέψη 99 της εν λόγω απόφασης αναφέρονται τα ακόλουθα: «Η Επιτροπή σημειώνει ότι, παρότι η επέκταση του συστήματος ωφέλησε την Ethias, όλοι οι παράγοντες της αγοράς έχουν πρόσβαση σε αυτό υπό τους ίδιους όρους. Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων, η Επιτροπή θεωρεί ότι το πλεονέκτημα που παρέχει το μέτρο δεν είναι επιλεκτικό και, επομένως, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

⁽⁴⁷⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 26 και υποσημείωση 36.

- iv) τα μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών μπορούν να αποχωρήσουν από την εταιρεία μόνον κατά τους έξι πρώτους μήνες της εταιρικής χρήσης, και το μέλος που επιθυμεί να παραιτηθεί δεν μπορεί να διεκδικήσει υπεραξίες του συνεταιρισμού αναλογικά προς τη συμμετοχή του. Κατά το βελγικό κράτος, η αξία των μεριδίων ενός συνεταιρισμού δεν αντικατοπτρίζει την αξία των υποκείμενων στοιχείων ενεργητικού του χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού και, ως εκ τούτου, τα μερίδια των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν ανταγωνίζονται τα επενδυτικά προϊόντα γενικά, αλλά μόνον το υποσύνολο των προϊόντων που ήδη επωφελούνται από κρατική εγγύηση (δηλαδή, τις καταθέσεις και τις ασφάλειες ζωής τύπου «κλάδου 21»).
 - v) τα μερίδια των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών είναι ονομαστικά και η δυνατότητα εκχώρησής τους περιορίζεται από τον νόμο ⁽⁴⁸⁾. Δεν μπορούν να πωληθούν ελεύθερα για την εξασφάλιση υπεραξίας. Τα μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δικαιούνται μόνον ένα μικρό μέρισμα (απαλλαγμένο φόρου) και επιστροφή του κεφαλαίου τους όταν παύσουν να είναι μεριδιούχοι.
 - vi) τα μερίδια των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν μπορούν να θεωρηθούν επένδυση σε μερίδια εταιρείας ή εισηγμένης οντότητας.
 - vii) τα μερίδια χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν μπορούν να θεωρηθούν επένδυση που ενέχει κίνδυνο, καθώς τα μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν μπορούν να διεκδικήσουν υπεραξία.
 - viii) το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών προστατεύει μόνο τα μερίδια φυσικών προσώπων (και όχι εκείνα των θεσμικών μελών).
- (61) Όσον αφορά την απουσία επιλεκτικού πλεονεκτήματος, το Βέλγιο επισημάνει ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών καλύπτει μόνο τα μερίδια των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών που εκδόθηκαν πριν από τις 10 Οκτωβρίου 2011. Το Βέλγιο παρατήρησε ότι, μετά την ημερομηνία αυτή, οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί δεν μπορούσαν πλέον να προσφύγουν στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών για να εγκατασταθούν σε μια αγορά. Διευκρίνισε επίσης ότι ο ARCO δεν έχει εκδώσει κανένα νέο μερίδιο από τον Σεπτέμβριο του 2008.
- (62) Το Βέλγιο αρνήθηκε επίσης τον ισχυρισμό ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών βοήθησε τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς να διατηρήσουν το υφιστάμενο κεφάλαιό τους. Εις επίρρωση του επιχειρήματος αυτού, το Βέλγιο ανέφερε ότι το ανακοινωθέν Τύπου της 10ης Οκτωβρίου 2008 ήταν απλώς μια πρόταση στρατηγικής πρωτοβουλίας στην οποία αναφέρονταν, παρεμπιπτόντως, οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί. Κατά το Βέλγιο, το ανακοινωθέν Τύπου της 10ης Οκτωβρίου 2008 δεν αποτελούσε προϊόν ενέργειας συντονισμένης με την παράλληλη δημοσίευση των ανακοινωθέντων Τύπου των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών. Ως εκ τούτου, το Βέλγιο διαχώρισε το ανακοινωθέν του από εκείνο των βρετανικών αρχών και της Lloyds στην υπόθεση Lloyds ⁽⁴⁹⁾, στα οποία παρέπεμψε η Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Το Βέλγιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το ανακοινωθέν Τύπου της 10ης Οκτωβρίου 2008 δεν είναι ένα μέτρο το οποίο μπορούσε να παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς. Όσον αφορά το επόμενο ανακοινωθέν Τύπου, της 21ης Ιανουαρίου 2009, το Βέλγιο έκρινε ότι ήταν φυσικό να αναδημοσιεύσει αμέσως ο ARCO στον δικτυακό τόπο του το εν λόγω ανακοινωθέν των αρχών, καθώς όλοι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί (συμπεριλαμβανομένου του ARCO) παρακολουθούσαν στενά το θέμα αυτό τότε.
- (63) Το Βέλγιο τόνισε ότι η Επιτροπή αφενός πρέπει να εφαρμόσει την ίδια προσέγγιση με εκείνη που εφάρμοσε στην υπόθεση Ethias και, αφετέρου, πρέπει να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν είναι επιλεκτικό. Το Βέλγιο ισχυρίστηκε επίσης ότι το ιδιαίτερο καθεστώς των πραγματικών συνεταιρισμών αναγνωρίστηκε ήδη από το Δικαστήριο στην απόφασή του στην υπόθεση Paint Graphos ⁽⁵⁰⁾. Παρέπεμψε ειδικότερα στη σκέψη 61 της εν λόγω απόφασης, από την οποία προκύπτει σαφώς ότι, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, οι συνεταιρισμοί αυτοί δεν μπορούν, καταρχήν, να θεωρηθούν ότι τελούν σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση με εκείνη των εμπορικών εταιρειών.
- (64) Το Βέλγιο παρέσχε επίσης πληροφορίες για τον αριθμό των μελών του ARCO που αποχώρησαν από την οντότητα από την αρχή της κρίσης. Κατά τις οικονομικές χρήσεις που οδήγησαν στην εθελούσια εκκαθάριση, ο αριθμός των μελών του ARCO που ζήτησαν επιστροφή του κεφαλαίου τους ανήλθε σε 9 764 κατά την περίοδο 2007/2008, σε 21 150 κατά την περίοδο 2008/2009 και σε 23 762 κατά την περίοδο 2010/2011.
- (65) Όσον αφορά την προκαλούμενη από το μέτρο στρέβλωση του ανταγωνισμού, το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή έπρεπε να είχε εξηγήσει σε εύλογο βαθμό ποια είναι τα χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία ανταγωνίζονται τα μερίδια των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών, παρότι το Βέλγιο αναγνώρισε ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να παρέχει λεπτομερή ορισμό της αγοράς. Ουσιαστικά, το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών επωφεληθήκαν από το ίδιο επίπεδο προστασίας με εκείνο που παρέχεται στους επενδυτές όλων των παρόμοιων προϊόντων καταθέσεων/αποταμίευσης.

⁽⁴⁸⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 23.

⁽⁴⁹⁾ Υπόθεση N428/09: σχέδιο αναδιάρθρωσης του Ομίλου Lloyds Bank (EE C 46 της 24.2.2010, σ. 2, αιτιολογική σκέψη 124).

⁽⁵⁰⁾ Βλέπε απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2011 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-78/08 έως C-80/08, Paint Graphos κ.ά. (Συλλογή 2011, σ. I-7611, σκέψη 61).

- (66) Το Βέλγιο εξήγησε επίσης ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών επιδιώκει τον ίδιο στόχο με την οδηγία 94/19/EK, δηλαδή την προστασία των καταθέσεων των ιδιωτών αποταμιευτών, τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των καταθετών και τη βελτίωση της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Το Βέλγιο εκτιμά ότι τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων άλλων κρατών μελών καλύπτουν επίσης ενίοτε μη συνήδη προϊόντα καταθέσεων και ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή πρέπει να τα λάβει υπόψη ⁽⁵¹⁾.
- (67) Το Βέλγιο τόνισε επίσης ότι, εάν η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα εγγύησης των συνεταιρισμών συνιστά κρατική ενίσχυση, αυτή πρέπει να θεωρηθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης. Το Βέλγιο εκτιμά, συν τοις άλλοις, ότι, κατά την έννοια της ανακοίνωσης του 2008 για τον τραπεζικό τομέα, δεν συντρέχει λόγος να καθοριστεί κατά πόσον ο ARCO είναι χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Κατά το Βέλγιο, το κρίσιμο ερώτημα στο οποίο πρέπει να απαντήσει η Επιτροπή είναι κατά πόσον το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών συνιστά κατάλληλη και αναγκαία παρέμβαση για την παρεμπόδιση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας.
- (68) Το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι το μέτρο είναι αναγκαίο, ότι οι συνέπειές του περιορίζονται στις αναγκαίες και ότι υπάρχουν μηχανισμοί επιμερισμού των επιβαρύνσεων.
- (69) Πρώτον, το Βέλγιο υποστήριξε ότι το καθεστώς εγγύησης συνεταιρισμών ήταν κατάλληλο και αναγκαίο για να διασκεδάσει τις ανησυχίες των καταθετών στο Βέλγιο.
- (70) Το Βέλγιο παραδέχθηκε ότι είναι θεωρητικά εφικτό για τα ιδρύματα που διαθέτουν προστατευμένες καταθέσεις στον ισολογισμό τους να μπορούν να αντλήσουν έμμεσο πλεονέκτημα από την ύπαρξη τέτοιων συστημάτων προστασίας, καθώς αυτά συμβάλλουν στην αποφυγή του κινδύνου μαζικής απόσυρσης των καταθέσεων. Εξήγησε, ωστόσο, ότι τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων είναι αναγκαία για την αποφυγή του κινδύνου μαζικής απόσυρσης των καταθέσεων και διαταραχής των χρηματοπιστωτικών αγορών. Το Βέλγιο υποστήριξε επίσης ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών είναι αναγκαίο για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο βελγικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Το γεγονός ότι τα μερίδια των συνεταιρισμών εμφανίζουν τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά των αποταμιευτικών προϊόντων και ότι άνω του ημίσεως των κεφαλαίων που κατέχουν οι συνεταιρισμοί είναι επενδυμένα σε τράπεζες αυξάνει τα κοινά σημεία τους με τις καταθέσεις και αναδεικνύει τη σημασία τους για το βελγικό τραπεζικό σύστημα. Η μη ελεγχόμενη χρεοκοπία των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών θα είχε συνέπειες σε όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στη βελγική οικονομία. Η μη εφαρμογή στα μερίδια των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών του ίδιου επιπέδου προστασίας με εκείνο που παρέχεται στις συνήθεις καταθέσεις θα ενέιχε τον ίδιο κίνδυνο με τη μη εφαρμογή προστασίας στις καταθέσεις. Κάτι τέτοιο θα είχε σημαντικές επιπτώσεις στην εμπιστοσύνη του κοινού σε όλα τα καταθετικά προϊόντα στο Βέλγιο δημιουργώντας συστημικό κίνδυνο. Προς υποστήριξη των επιχειρημάτων του, το Βέλγιο ανέφερε ότι ο αριθμός των μελών (φυσικά πρόσωπα) των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών είναι υψηλός σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό του Βελγίου ⁽⁵²⁾.
- (71) Εξάλλου, το Βέλγιο αμφισβήτησε έντονα τη χρησιμοποιηθείσα από την Επιτροπή ορολογία στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, και ιδίως τους όρους «capital instruments» (κεφαλαιακά μέσα) και «risk capital» (κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου), που χρησιμοποιούνται στην αιτιολογική σκέψη 62 και στην υποσημείωση 35, αντίστοιχα.
- (72) Για να καταδείξει την αναγκαιότητα του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, το Βέλγιο διαβίβασε επίσης στην Επιτροπή επιστολές του συμβουλίου χρηματοοικονομικής σταθερότητας και του διοικητή της BNB προς τον τότε υπουργό Οικονομικών, με ημερομηνία 29 Οκτωβρίου 2008 ⁽⁵³⁾ και 7 Οκτωβρίου 2011 ⁽⁵⁴⁾, αντίστοιχα.
- (73) Όσον αφορά τη συμβατότητα του μέτρου με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, το Βέλγιο παραπέμπει καταρχάς στην απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την Ethias. Με αυτήν, η Επιτροπή επέτρεψε μέτρα υπέρ της Ethias, και ειδικότερα την επέκταση του συστήματος εγγύησης καταθέσεων στα προϊόντα του «κλάδου 21», καθώς τα θεώρησε κατάλληλα και αναγκαία για την αποφυγή σοβαρής διαταραχής της βελγικής οικονομίας.
- (74) Δεύτερον, το Βέλγιο επανέλαβε την άποψή του ότι το μέτρο είναι αναλογικό. Οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί συμμετέχουν στην επιβάρυνση, ιδίως μέσω των εισφορών τους στο ειδικό ταμείο προστασίας. Το Βέλγιο εκτίμησε ότι το επίπεδο αμοιβής για την εγγύηση είναι εύλογο και παρόμοιο με τις εισφορές των συστημάτων εγγύησης άλλων προστατευόμενων ιδρυμάτων. Το Βέλγιο αμφισβήτησε τον ισχυρισμό ότι ο προαιρετικός χαρακτήρας του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών μπορεί να καθιστά το μέτρο δυσανάλογο.

⁽⁵¹⁾ Για παράδειγμα, το Βέλγιο παρέπεμψε στο ιρλανδικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων, το οποίο καλύπτει επίσης καταθέσεις που υπερβαίνουν το ανώτατο όριο των 100 000 ευρώ, στο δανικό κεφάλαιο εγγύησης για τους καταθέτες και τους επενδυτές, το οποίο, κατά το βελγικό κράτος, καλύπτει πλήρως τους συνταξιοδοτικούς λογαριασμούς, τους λογαριασμούς των πελατών δικηγόρων και τις καταθέσεις του τιμήματος αγοράς ακινήτων για διάστημα εννέα μηνών από την πραγματοποίηση της κατάθεσης, καθώς και στην κυπριακή Υπηρεσία Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών, η οποία —κατά το Βέλγιο— προστατεύει τις μόνιμες καταθέσεις των μελών των αποταμιευτικών συνεταιρισμών.

⁽⁵²⁾ Το Βέλγιο εξήγησε ότι ο ARCO αριθμούσε 800 000 μέλη που ήταν φυσικά πρόσωπα, η Cera περισσότερα από 400 000, η Lanbokas/Agri-caisse 150 000 και η ArgenCo σχεδόν 70 000.

⁽⁵³⁾ Βλέπε επίσης αιτιολογική σκέψη 11.

⁽⁵⁴⁾ Βλέπε επίσης αιτιολογική σκέψη 13.

- (75) Το Βέλγιο ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή, εάν καταλήξει παρ' όλα αυτά στο συμπέρασμα ότι το μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση, πρέπει να θεωρήσει ότι πρόκειται για ενίσχυση στην εκκαθάριση συμβατή με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις. Το Βέλγιο υπενθύμισε ότι το βασιλικό διάταγμα της 7ης Νοεμβρίου 2011 ορίζει ρητώς ότι, σε περίπτωση εκκαθάρισης συνεταιρισμού, το ειδικό ταμείο προστασίας υποχρεούται να παρέμβει και να προβεί σε αποζημιώσεις μόνο μετά την κατάθεση της τελικής διαταγής εκκαθάρισης κατόπιν έγκρισης από τη γενική συνέλευση των ενδιαφερόμενων εταιρειών.
- (76) Το Βέλγιο υποστήριξε επίσης ότι, καθώς τα φυσικά πρόσωπα δεν είναι επιχειρήσεις, η διαταγή της Επιτροπής για αναστολή του μέτρου δεν καλύπτει τις πληρωμές σε αυτά μετά την εκκαθάριση του ARCO.
- (77) Επιπλέον, το Βέλγιο υπέβαλε πρόσθετες παρατηρήσεις με σημείωμα προς την Επιτροπή της 18ης Μαρτίου 2014, μετά το πέρας της ταχθείσας προθεσμίας.
- (78) Το Βέλγιο εκτιμά ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να απαγορεύσει την εκτέλεση των εγγυήσεων που χορηγήθηκαν στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των συνεταιρισμών. Ομοίως, δεν μπορεί να καλέσει το κράτος να αναστείλει κάθε πληρωμή βάσει του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών ούτε να ανακτήσει τις πληρωμές που πραγματοποιήσε βάσει του εν λόγω συστήματος στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των συνεταιρισμών.
- (79) Πράγματι, τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των συνεταιρισμών δεν είναι επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης και η εκτέλεση της εγγύησης υπέρ των φυσικών προσώπων μελών των συνεταιρισμών δεν θα έχει κανέναν αντίκτυπο στον ARCO ούτε στις προοπτικές του βελγικού κράτους να ανακτήσει την ενίσχυση από την οποία επωφελήθηκαν οι εταιρείες αυτές.

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ

4.1. Δικαιούχος του μέτρου

- (80) Καταρχάς, η Επιτροπή υπενθυμίζει προκαταρκτικά ότι, στην αιτιολογική σκέψη 18 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, ισχυρίστηκε ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών ωφελεί τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Ωστόσο, από την εμβριδή εξέταση της χρονολογικής αλληλουχίας και των χαρακτηριστικών του μέτρου κατέστη σαφές ότι ο ARCO ήταν ο μόνος πραγματικός δικαιούχος του μέτρου, όπως περιγράφεται στην παρούσα ενότητα.
- (81) Εν προκειμένω, η Επιτροπή σημειώνει ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ του ARCO και των λοιπών χρηματοπιστωτικών οργανισμών που μπορούν δυνητικά να ενταχθούν στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών και να επωφεληθούν από αυτό.
- (82) Από την περιγραφή των πραγματικών περιστατικών⁽⁵⁵⁾ συνάγεται σαφώς ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δημιουργήθηκε εξαρχής ανάλογα με τις ανάγκες του ARCO, ο οποίος αντιμετώπιζε δυσκολίες λόγω των επενδύσεών του στην Dexia. Ο ARCO είναι, εντέλει, ο μοναδικός χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός ο οποίος ζήτησε να υπαχθεί στο μέτρο.
- (83) Όσον αφορά τους άλλους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, η Επιτροπή σημειώνει ότι η προσχώρηση στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών είναι προαιρετική, ότι το υπουργικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει να δεχθεί ή να μη δεχθεί την υπαγωγή ενός συνεταιρισμού στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών και, ενδεχομένως, στις σχετικές προϋποθέσεις, ότι κανένας από τους άλλους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς δεν ζήτησε να ενταχθεί στο σύστημα και ότι ορισμένοι αποστασιοποιήθηκαν έμπρακτα από αυτό. Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι κανένας άλλος χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός δεν είχε προβλήματα με τις επενδύσεις του ανάλογα με εκείνα που αντιμετώπισε ο ARCO με την Dexia.
- (84) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι ο μοναδικός πραγματικός δικαιούχος του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών ο οποίος ασκούσε οικονομικές δραστηριότητες ήταν ο ARCO.

⁽⁵⁵⁾ Βλέπε ειδικότερα την κατάθεση του τότε υπουργού Οικονομικών ενώπιον της επιτροπής Dexia, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 8 και στην υποσημείωση 6. Βλέπε επίσης τη δήλωση του εν ενεργεία υπουργού Οικονομικών τον Μάιο του 2014 στο περιοδικό *Trends* στην υποσημείωση 7.

4.2. Η ανακοίνωση και η εφαρμογή του μέτρου συνιστούν ενιαία παρέμβαση

- (85) Η Επιτροπή σημειώνει ότι η κυβέρνηση αποφάσισε και ανακοίνωσε το μέτρο στις 10 Οκτωβρίου 2008 ⁽⁵⁶⁾. Είναι σαφές ότι η βελγική κυβέρνηση αποφάσισε να παράσχει στον ARCO τη δυνατότητα να επωφεληθεί ενός συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών την εποχή που τελούσε υπό επεξεργασία το μέτρο υπέρ της Dexia το 2008 ⁽⁵⁷⁾. Ένα άλλο ανακοινωθέν Τύπου της 21ης Ιανουαρίου 2009 περιείχε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μέτρο. Η μετουσίωση της δέσμευσης της κυβέρνησης σε νομοθετική πράξη δεν ξεκίνησε παρά αργότερα.
- (86) Η Επιτροπή σημειώνει ότι η διατύπωση και οι όροι που χρησιμοποιούνται («αποφάσισε», «η δέσμευση») στα ανακοινωθέντα Τύπου της 10ης Οκτωβρίου 2008 και της 21ης Ιανουαρίου 2009 επιβεβαιώνουν πέραν πάσης αμφιβολίας την αναληφθείσα δέσμευση και οδηγούν εύλογα στο συμπέρασμα ότι το μέτρο επρόκειτο να εφαρμοστεί.
- (87) Τα ανακοινωθέντα Τύπου εστάλησαν επίσης διά της επίσημης οδού: το ανακοινωθέν της 10ης Οκτωβρίου 2008 εστάλη από τις υπηρεσίες του υπουργού Οικονομικών, ενώ εκείνο της 10ης Ιανουαρίου 2009 εστάλη εξ ονόματος του πρωθυπουργού και του υπουργού Οικονομικών. Ο επαναλαμβανόμενος χαρακτήρας των ανακοινωθέντων στον Τύπο ενίσχυσε το υπόρρητο μήνυμά τους.
- (88) Η Επιτροπή σημειώνει ότι ήταν ήδη σαφές από το ανακοινωθέν Τύπου της 10ης Οκτωβρίου 2008 ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών θα αποτελούσε επέκταση του συστήματος εγγύησης καταθέσεων. Το ανακοινωθέν Τύπου της 21ης Ιανουαρίου 2009 περιείχε άλλες διευκρινίσεις τεχνικής φύσης. Μόλις δημοσιεύθηκε, ο ARCO το αναδημοσίευσε στον δικτυακό τόπο του, με προφανή σκοπό να καθιστά σαφές τα φυσικά πρόσωπα που ήταν μέλη του. Εξάλλου, η Επιτροπή μπορεί να συναγάγει τη συνεκτικότητα του μέτρου συν τω χρόνω από το γεγονός ότι το μέτρο δεν άλλαξε ιδιαίτερα από την αρχική ανακοίνωσή του στις 10 Οκτωβρίου 2008 έως τη δημοσίευσή του τελικού βασιλικού διατάγματος.
- (89) Στην απόφαση που εξέδωσε στις 19 Μαρτίου 2013 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-399/10 P και C-401/10 P ⁽⁵⁸⁾, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η ανακοίνωση ενός μέτρου και η πραγματική εφαρμογή του μπορούν να θεωρηθούν ενιαία παρέμβαση, εφόσον αυτό δικαιολογείται λόγω της χρονολογικής αλληλουχίας και του σκοπού τους, καθώς και της κατάστασης της επιχείρησης κατά τον χρόνο της παρέμβασης. Ομοίως, όσον αφορά το παρόν μέτρο, το Βέλγιο αποφάσισε και ανακοίνωσε, στις 10 Οκτωβρίου 2008, ένα μέτρο το οποίο εφαρμόστηκε αργότερα και είχε τον ίδιο σκοπό όσον αφορά τον αρχικό δικαιούχο. Εξάλλου, στις αποφάσεις της, η Επιτροπή θεώρησε την ανακοίνωση και την εφαρμογή ενιαίο μέτρο και εκτίμησε ότι το μέτρο δημιούργησε πλεονέκτημα από την ημερομηνία ανακοίνωσής του ⁽⁵⁹⁾. Τέλος, ο εν ενεργεία βέλγος υπουργός Οικονομικών τον Μάιο του 2014 χαρακτήρισε το επίμαχο μέτρο δέσμευση αναληφθείσα το 2008 ⁽⁶⁰⁾.
- (90) Βάσει των πληροφοριών που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 85 έως 89, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ανακοίνωση και η εφαρμογή του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών πρέπει να θεωρηθούν ενιαίο μέτρο.

⁽⁵⁶⁾ Όπως επιβεβαιώθηκε επίσης από την κατάθεση του τότε υπουργού Οικονομικών ενώπιον της επιτροπής Dexia, η οποία περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 8 και στην υποσημείωση 6.

⁽⁵⁷⁾ «En même temps» στις δηλώσεις του τότε υπουργού Οικονομικών ενώπιον της επιτροπής Dexia, οι οποίες παρατίθενται στην υποσημείωση 6.

⁽⁵⁸⁾ Βλέπε απόφαση της 19ης Μαρτίου 2013 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-399/10 P και C-401/10 P, Bouygues SA και Bouygues Télécom SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής και λοιπών Συλλογή [2013] σ. I-0000.

⁽⁵⁹⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, αιτιολογική σκέψη 48 της απόφασης της Επιτροπής της 30ής Μαρτίου 2010 στην υπόθεση NN11/10 σχετικά με τα μέτρα στήριξης κεφαλαίου της Irish Nationwide Building Society, EE C 60 της 25.2.2011, σ. 6: «Η Επιτροπή σημειώνει εξάλλου ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε πραγματικά στις 22 Δεκεμβρίου 2009, καθώς ο υπουργός Οικονομικών γνωστοποίησε την πρόθεσή του σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση της INBS»· αιτιολογική σκέψη 41 της απόφασης της Επιτροπής της 10ης Αυγούστου 2010 στην υπόθεση NN 35/10 σχετικά με την τρίτη ανακεφαλαιοποίηση της Anglo Irish Bank EE C 290 της 27.10.2010, σ. 4: «Η Επιτροπή σημειώνει εξάλλου ότι η ανακεφαλαιοποίηση χορηγήθηκε πραγματικά στις 30 Ιουνίου 2010, καθώς ο υπουργός Οικονομικών γνωστοποίησε την πρόθεσή του σχετικά με την ανακεφαλαιοποίηση της Anglo»· αιτιολογικές σκέψεις 49 και 50 της απόφασης της Επιτροπής της 27ης Ιουλίου 2012 στην υπόθεση SA.34824 σχετικά με τη δέσμευση για την ανακεφαλαιοποίηση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, EE C 359 της 21.11.2012, σ. 18: «Η προσωρινή ανακεφαλαιοποίηση που οριστικοποιήθηκε στις 28 Μαΐου 2012 είναι η εκπλήρωση της αναληφθείσας υποχρέωσης στην επιστολή δέσμευσης, και συνεπώς αποτελεί συνέχεια της ίδιας ενίσχυσης». Παρόμοια συλλογιστική εφαρμόστηκε και σε άλλες υποθέσεις που αφορούσαν ελληνικές τράπεζες: δέσμευση ανακεφαλαιοποίησης της Alpha Bank από το ΕΤΧΣ, SA.34823 (EE C 357 της 20.11.2012, σ. 36)· δέσμευση ανακεφαλαιοποίησης της Eurobank από το ΕΤΧΣ, SA.34825 (EE C 359 της 21.11.2012, σ. 31)· και δέσμευση ανακεφαλαιοποίησης της Piraeus Bank από το ΕΤΧΣ, SA.34826 (EE C 359 της 21.11.2012, σ. 43).

⁽⁶⁰⁾ Βλέπε Υποσημείωση 7.

4.3. Ύπαρξη ενίσχυσης

- (91) Όπως ορίζει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, «[ε]νισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».
- (92) Τόσο το Βέλγιο όσο και ο ARCO ισχυρίζονται ότι βάση της διερεύνησης της Επιτροπής σχετικά με το κατά πόσον ο ARCO επωφελήθηκε κρατικής ενίσχυσης πρέπει να αποτελέσει μια άλλη απόφασή της, και συγκεκριμένα εκείνη που αφορούσε την Ethias ⁽⁶¹⁾. Ωστόσο, η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι αντικειμενική έννοια, η οποία ορίζεται στη Συνθήκη. Για να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση, ένα μέτρο πρέπει να πληροί τα ακόλουθα τέσσερα (σωρευτικά) κριτήρια: πρέπει να i) χορηγείται από το κράτος ή με κρατικούς πόρους· ii) να παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο του· iii) να νοθεύει (δυσνητικά) τον ανταγωνισμό· και iv) να επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.
- (93) Η Επιτροπή οφείλει να αξιολογήσει το μέτρο ως προς τα τέσσερα αυτά κριτήρια (βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 94 έως 110).

Κρατικοί πόροι

- (94) Η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσον το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών χρηματοδοτείται με κρατικούς πόρους και καταλογίζεται στο κράτος.
- (95) Σύμφωνα με πάγια νομολογία ⁽⁶²⁾, όλα τα χρηματικά μέσα τα οποία μπορούν πράγματι να χρησιμοποιούν οι δημόσιες αρχές προς στήριξη των επιχειρήσεων, χωρίς να έχει σημασία αν τα μέσα αυτά περιλαμβάνονται μονίμως στην περιουσία του Δημοσίου, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον παραμένουν διαρκώς υπό δημόσιο έλεγχο και συνεπώς στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών.
- (96) Ειδικότερα, υφίσταται κρατική ενίσχυση όταν τα κεφάλαια προέρχονται από εισφορές επιβαλλόμενες από τη νομοθεσία του κράτους, των οποίων η διαχείριση και η κατανομή διέπεται από τις διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας, ακόμη και αν υπεύθυνοι για τη διαχείρισή τους είναι φορείς άλλοι από τις δημόσιες αρχές. Το καθεστώς της οντότητας ή της επιχείρησης που χορηγεί την εν λόγω ενίσχυση δεν θεωρείται αποφασιστικός παράγοντας για την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.
- (97) Όσον αφορά την οργάνωση του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, η Επιτροπή σημειώνει ότι η βελγική νομοθεσία καθορίζει τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλουν οι συμμετέχοντες καθώς και τον τρόπο χρήσης των σχετικών κεφαλαίων. Κατά συνέπεια, οι εισφορές που τροφοδοτούν το ειδικό ταμείο προστασίας θεωρούνται κρατικοί πόροι ακόμη και αν προέρχονται από ιδιωτικές πηγές.
- (98) Εξάλλου, τα απαιτούμενα κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των πληρωμών που πρέπει να πραγματοποιήσει το ειδικό ταμείο προστασίας προκαταβάλλονται, εφόσον απαιτείται, από το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων, το οποίο είναι δημόσια οντότητα. Σε κάθε περίπτωση, η εν λόγω πτυχή του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών ενέχει συγκεκριμένο οικονομικό κίνδυνο, ήτοι την επιβάρυνση του προϋπολογισμού του κράτους μέλους σε βαθμό που η επιβάρυνση αυτή ισοδυναμεί με τη χρήση κρατικών πόρων κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ⁽⁶³⁾.
- (99) Όσον αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού του μέτρου στο Βέλγιο, είναι σαφές ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν μπορεί να θεωρηθεί μεταφορά της οδηγίας 94/19/EK στο εθνικό δίκαιο. Η απαίτηση της οδηγίας περιορίζεται στη θέσπιση από τα κράτη μέλη ενός συστήματος εγγύησης καταθέσεων για τις καταθέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων, το δε άρθρο 2 της οδηγίας ορίζει ρητώς ότι εξαιρούνται από οποιαδήποτε επιστροφή από τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων όλοι οι τίτλοι οι οποίοι εμπίπτουν στον ορισμό των «ιδίων κεφαλαίων» των πιστωτικών ιδρυμάτων. Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να θεσπίσει άλλα συστήματα επιστροφής τα οποία εγγυώνται άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα, μια

⁽⁶¹⁾ Όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 56 και 63.

⁽⁶²⁾ Βλέπε απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013 στην υπόθεση C-262/12, *Vent de Colère* (Συλλογή 2013, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη, σκέψη 21), και απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 1996 στην υπόθεση T-358/94, *Air France* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-2109, σκέψεις 63 έως 69).

⁽⁶³⁾ Βλέπε απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2011 στην υπόθεση C-279/08 P, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών* (Συλλογή 2011, σ. I-7671, σκέψη 111).

τέτοια απόφαση δεν απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης, αλλά αποτελεί πρωτοβουλία του κράτους μέλους ⁽⁶⁴⁾. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι το Βέλγιο παραπέμπει στο σύστημα εγγύησης αποζημίωσης των επενδυτών, αλλά η σύγκριση αυτή δεν είναι λυσιτελής, καθώς το εν λόγω σύστημα δεν προορίζεται για την κάλυψη των κινδύνων που σχετίζονται με τις επενδύσεις. Όπως ήδη αναλύθηκε στην αιτιολογική σκέψη 21, τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών έχουν σχεδιαστεί μόνο για την περίπτωση που μια επιχείρηση επενδύσεων δεν είναι σε θέση να αποδώσει τα στοιχεία ενεργητικού που ανήκουν σε έναν επενδυτή λόγω, για παράδειγμα, απάτης ή προβλημάτων στα συστήματα της επιχείρησης.

Επιλεκτικό πλεονέκτημα

- (100) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δημιούργησε πλεονέκτημα για τον ARCO. Το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να αποκτήσουν πλεονέκτημα με τη μορφή αυξημένης πρόσβασης σε κεφάλαια όταν ένα μέτρο που λαμβάνει ένα κράτος μέλος υπέρ των επενδυτών τους ενθαρρύνει να επενδύσουν τα χρήματά τους σε ένα συγκεκριμένο σύνολο στοχευμένων επενδύσεων ⁽⁶⁵⁾. Εν προκειμένω, το μέτρο βοήθησε τις οντότητες του ομίλου ARCO να διατηρήσουν τα υφιστάμενα κεφάλαιά τους, πείθοντας τα μέλη των συνεταιρισμών να μην αποσυρθούν από αυτούς ⁽⁶⁶⁾, γεγονός που αποτέλεσε ιδιαίτερα σημαντικό πλεονέκτημα εν μέσω του κλίματος νευρικότητας που επικράτησε στην αγορά στο διάστημα αμέσως μετά την πτώχευση της Lehman Brothers. Στις 21 Ιανουαρίου 2009, ο ARCO αναδημοσίευσε στον δικτυακό τόπο του ανακοινωθέν Τύπου της βελγικής κυβέρνησης με σκοπό να καθιστούσε τα μέλη του. Η ευχέρεια με την οποία ο ARCO καθυστέρησε τους επενδυτές είναι σαφώς ενδεικτική της πλεονεκτικής του θέσης. Συναφώς, η Επιτροπή σημειώνει ότι το ενημερωτικό δελτίο του ARCOPAR που δημοσιεύθηκε το καλοκαίρι του 2008 ⁽⁶⁷⁾ αναφέρει επίσης τον κίνδυνο που διατρέχουν τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του συνεταιρισμού σε περίπτωση αποχώρησής τους από τον χρηματοπιστωτικό συνεταιρισμό ⁽⁶⁸⁾ ⁽⁶⁹⁾.
- (101) Το μέτρο είναι ομοίως σαφώς επιλεκτικό. Καταρχάς, εφαρμόζεται μόνο στους κατόχους μεριδίων χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού και όχι στους κατόχους επενδυτικών προϊόντων που εκδίδονται από ανταγωνιστικές επιχειρήσεις. Επομένως, οι χρηματοοικονομικοί παράγοντες που πρότειναν κεφάλαια στην αγορά συντηρητικών ομολογιών ή στη χρηματαγορά, ή αμοιβαία κεφάλαια εγγυημένου κεφαλαίου, δεν μπορούσαν να προσφέρουν στην πελατεία τους παρόμοια εγγύηση. Το Βέλγιο ισχυρίζεται ότι τα μερίδια που κατέχουν φυσικά πρόσωπα μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών μπορούν στην ουσία να εξομοιωθούν με καταθέσεις ⁽⁷⁰⁾. Ωστόσο, αρκετά στοιχεία που επικαλέστηκε το Βέλγιο παραπέμπουν στους συνεταιρισμούς γενικά και όχι στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς. Επιπλέον, η περιγραφή των μεριδίων των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών από το Βέλγιο δεν περιέχει καμία αναφορά σε λυσιτελείς πληροφορίες, όπως οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την επένδυση στα συγκεκριμένα μέσα ⁽⁷¹⁾, κίνδυνοι τους οποίους δεν ενέχουν οι καταθέσεις.
- (102) Ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου προκύπτει επίσης όταν συγκρίνεται η αντιμετώπιση των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών με την αντιμετώπιση που επιφυλάχθηκε σε άλλους αναγνωρισμένους μη χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς. Το Βέλγιο επικαλείται την απόφαση στην υπόθεση *Paint Graphos* για να δικαιολογήσει την ειδική μεταχείριση που απολαμβάνουν τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη των χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Η απόφαση στην υπόθεση *Paint Graphos* εκδόθηκε επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ιταλικού δικαστηρίου που επιθυμούσε να πληροφορηθεί εάν τα φορολογικά πλεονεκτήματα που απολάμβαναν συνεταιρισμοί παραγωγών και εργατών μπορούσαν να εξομοιωθούν με κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης. Στην απόφασή του, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το φορολογικό πλεονέκτημα έπρεπε να αξιολογηθεί ως προς τα τέσσερα σωρευτικά κριτήρια για τις κρατικές ενισχύσεις και έδωσε λεπτομερέστερες κατευθύνσεις, ιδίως όσον αφορά τον τρόπο αξιολόγησης του κατά πόσον ένα τέτοιο φορολογικό πλεονέκτημα συνιστά επιλεκτικό πλεονέκτημα ⁽⁷²⁾. Το Δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να διαπιστωθεί i) κατά πόσον ένα τέτοιο φορολογικό πλεονέκτημα μπορούσε να δικαιολογηθεί από τα εγγενή χαρακτηριστικά του επίμαχου φορολογικού συστήματος ⁽⁷³⁾, ii) κατά πόσον υπήρχαν κατάλληλες διαδικασίες ελέγχου και εποπτείας ⁽⁷⁴⁾, και iii) κατά πόσον το φορολογικό πλεονέκτημα ήταν αναλογικό και δεν υπερέβαινε τα όρια του αναγκαίου ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁶⁴⁾ Βλέπε, συναφώς, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009 στη υπόθεση C-460/07, *Puffer* (Συλλογή 2009, σ. I-3251, σκέψεις 69 έως 71), και απόφαση της 5ης Απριλίου 2006 στην υπόθεση T-351/02, *Deutsche Bahn* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-1047, σκέψεις 99 έως 104).

⁽⁶⁵⁾ Απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2000 στην υπόθεση C-156/98, *Γερμανία κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψεις 26 και 27). Υπόθεση C-382/99 *Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. I-5163, σκέψη 38 και σκέψεις 60 έως 66. Βλέπε επίσης υπόθεση T-445/05 *Associazione italiana del risparmio gestito και Finco Asset Management* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-289, σκέψη 131.

⁽⁶⁶⁾ Βλέπε επίσης τις δηλώσεις του νυν βέλγου υπουργού Οικονομικών σε συνέντευξη στο περιοδικό *Trends*, οι οποίες παρατίθενται στην υποσημείωση 7.

⁽⁶⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 39.

⁽⁶⁸⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 44.

⁽⁶⁹⁾ Επιπλέον, ο ARCO επωφελήθηκε από το μέτρο στον βαθμό που θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών για να προσελκύσει νέα κεφάλαια, παρότι η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, από τις 10 Οκτωβρίου 2008, ο ARCO δεν έκανε χρήση της συγκεκριμένης δυνατότητας. Αντιθέτως, άλλοι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, όπως οι *ArgenCo* και *Lanbokas/Agricaïsse*, μολονότι κινητοποίησαν νέα κεφάλαια, αποστασιοποιήθηκαν εμφανώς από το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών, όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 12.

⁽⁷⁰⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 60, όπου περιγράφονται τα βασικά χαρακτηριστικά τα οποία αποδίδει το Βέλγιο στα μερίδια φυσικών προσώπων που είναι μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών.

⁽⁷¹⁾ Στη αιτιολογική σκέψη 44 αναφέρεται ειδικότερα ότι τα μέλη του ARCO είχαν επενδύσει, καταφεύγοντας σε δανεισμό, σε στοιχεία ενεργητικού τα οποία ενείχαν υψηλό κίνδυνο συνδεδεμένο με μία και μόνη επιχείρηση (δηλαδή την *Dexia*).

⁽⁷²⁾ Βλέπε σκέψεις 48 έως 76 της απόφασης.

⁽⁷³⁾ Σκέψεις 67 έως 73 της απόφασης.

⁽⁷⁴⁾ Σκέψη 74 της απόφασης.

⁽⁷⁵⁾ Σκέψεις 75 και 76 της απόφασης.

- (103) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επιχειρηματολογία του Βελγίου δεν μπορεί να γίνει δεκτή, επειδή η φύση του πλεονεκτήματος που παρέχει το μέτρο είναι ποιοτικά διαφορετική από εκείνη του μέτρου που εξέτασε το Δικαστήριο στην υπόθεση *Paint Graphos*. Το μέτρο που εφάρμοσε το Βέλγιο συνεπάγεται τη χορήγηση πλεονεκτήματος και όχι φοροαπαλλαγή ή απαλλαγή από την καταβολή επιβάρυνσης. Κατά συνέπεια, η ανάλυση τριών σταδίων που εφάρμοσε το Δικαστήριο για την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα φορολογικό πλεονέκτημα ή μια φοροαπαλλαγή έχει επιλεκτικό χαρακτήρα δεν μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω.
- (104) Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν η νομολογία στην υπόθεση *Paint Graphos* μπορούσε να εφαρμοστεί στο επίμαχο μέτρο, τα ειδικότερα στοιχεία του είναι τέτοια ώστε το μέτρο να παραμένει επιλεκτικό.
- (105) Πρώτον, η Επιτροπή σημειώνει ότι στην υπόθεση *Paint Graphos* γίνεται αναφορά σε όλους τους συνεταιρισμούς παραγωγών και εργατών και όχι σε έναν σχετικά περιορισμένο επιμέρους τομέα, όπως είναι αυτός των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών. Εάν, όπως ισχυρίζεται το Βέλγιο, απαιτείται ειδική αντιμετώπιση των «πραγματικών» συνεταιρισμών, η ειδική αυτή αντιμετώπιση θα πρέπει να επιφυλάσσεται σε όλους τους αναγνωρισμένους συνεταιρισμούς. Επομένως, το γεγονός και μόνο ότι το μέτρο προορίζεται αποκλειστικά και μόνο για τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς αρκεί για να διαπιστωθεί ο επιλεκτικός χαρακτήρας του.
- (106) Δεύτερον, η Επιτροπή σημειώνει ότι, κατά το Βέλγιο, οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί έπρεπε να λάβουν πρόσθετα πλεονεκτήματα από τις 10 Οκτωβρίου 2008. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, πριν από τη συγκεκριμένη ημερομηνία, οι ιστορικοί αναγνωρισμένοι συνεταιρισμοί εξασφάλισαν ένα είδος ευνοϊκής μεταχείρισης, η οποία απέρρεε από το ιδιαίτερο καθεστώς τους, με τη μορφή απαλλαγής από την παρακράτηση στην πηγή του φόρου κινητών αξιών ⁽⁷⁶⁾. Στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης, η Επιτροπή δεν αποφαινεται επί του αναλογικού ή μη χαρακτήρα του φορολογικού πλεονεκτήματος, αλλά εκτιμά ότι η αιφνίδια θέσπιση, στις 10 Οκτωβρίου 2008, πρόσθετης αντιστάθμισης ή προστασίας για τις επιχειρήσεις με καθεστώς χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού δεν δικαιολογείται με κανέναν τρόπο.
- (107) Τέλος, ακόμη και αν πρέπει να διεξαγάγει, σύμφωνα με τη σύσταση του Βελγίου, ανάλυση κατά το πρότυπο της απόφασης στην υπόθεση *Paint Graphos*, η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν δικαιολογείται επ' ουδενί η χορήγηση εγγύησης ύψους 100 % στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του ARCO [δηλαδή, το μέρος υπό i) της ανάλυσης της απόφασης στην υπόθεση *Paint Graphos*], του οποίου οι οντότητες ήταν εταιρείες περιορισμένης ευθύνης. Λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των εταιρειών αυτών, όπως καθορίζεται από τους γενικούς κανόνες του βελγικού εταιρικού δικαίου, τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του ARCO έπρεπε να γνωρίζουν ότι υπήρχε το ενδεχόμενο να απολέσουν το σύνολο του κεφαλαίου τους σε περίπτωση εκκαθάρισης ⁽⁷⁷⁾. Εξάλλου, η προστασία του 100 % του δεσμευμένου κεφαλαίου των φυσικών προσώπων που είναι μέλη των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν είναι αναλογικό μέτρο (μέρος υπό iii) της ανάλυσης της απόφασης στην υπόθεση *Paint Graphos*), στον βαθμό που κάτι τέτοιο ισοδυναμεί με προστασία των εν λόγω μελών κατά παντός κινδύνου, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αδικαιολόγητο πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις των οποίων τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα είναι μέλη ⁽⁷⁸⁾.

Στρέβλωση του ανταγωνισμού και επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών

- (108) Το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών παρέχει στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς πλεονέκτημα από το οποίο δεν επωφελούνται οι παράγοντες που προσφέρουν επενδυτικά προϊόντα στην αγορά λιανικής ούτε οι άλλοι μη χρηματοπιστωτικοί αναγνωρισμένοι συνεταιρισμοί. Χάρη στο μέτρο, ο ARCO μπόρεσε να διατηρήσει το μερίδιο που κατείχε στην αγορά για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Ο ARCO δεν εμφάνισε εκροές κεφαλαίων, παρά μόνον αργότερα, και δη σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που θα είχε εμφανίσει εάν δεν είχε υπάρξει το μέτρο. Κατά συνέπεια, οι άλλοι παράγοντες, οι οποίοι ήταν αναγκασμένοι να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό στηριζόμενοι αποκλειστικά και μόνο στα μέσα που διέθεταν από μόνοι τους χωρίς να υπολογίζουν στο σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών, δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν από τα κεφάλαια που επρόκειτο να διατεθούν για επενδύσεις. Επομένως, το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών νοθεύει τον ανταγωνισμό ⁽⁷⁹⁾.
- (109) Οσάκις κράτος μέλος χορηγεί ενίσχυση σε επιχείρηση, η δραστηριότητά της στο εσωτερικό του μπορεί να διατηρηθεί ή να αυξηθεί, με συνέπεια τη μείωση των πιθανοτήτων διεξόδου των εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη επιχειρήσεων στην αγορά του εν λόγω κράτους μέλους ⁽⁸⁰⁾. Δεδομένου του μεγάλου αριθμού διεθνών παρόχων επενδυτικών προϊόντων στη βελγική αγορά, το μέτρο έχει αναμφίβολα συνέπειες στις συναλλαγές του συνόλου της Ένωσης.

⁽⁷⁶⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 26.

⁽⁷⁷⁾ Βλέπε, στην αιτιολογική σκέψη 44, συνοπτική περιγραφή των παραγόντων κινδύνου που συνδέονται με τα μερίδια του ARCOPAR στο ενημερωτικό δελτίο του, το οποίο δημοσιεύθηκε το καλοκαίρι του 2008.

⁽⁷⁸⁾ Δεδομένου ότι η ανάλυση που παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 107 αρκεί για να καταδειχθεί ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν πληροί τα κριτήρια που αναφέρονται στην απόφαση επί της υπόθεσης *Paint Graphos*, δεν αποτελεί μέλημα της Επιτροπής το να αποφανθεί εν προκειμένω επί της ύπαρξης ή όχι κατάλληλων διαδικασιών ελέγχου και εποπτείας οι οποίες αποτρέπουν τις οικονομικές οντότητες από το να επιλέγουν και να τροποποιούν τον νομικό τύπο τους με μοναδικό σκοπό να επωφεληθούν κάποιων πλεονεκτημάτων που συνδέονται με τον συγκεκριμένο τύπο επιχείρησης [μέρος υπό ii) της ανάλυσης της απόφασης στην υπόθεση *Paint Graphos*].

⁽⁷⁹⁾ Βλέπε, για παρόμοια ανάλυση, τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-156/98, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-6857, σκέψεις 29 έως 31).

⁽⁸⁰⁾ Βλέπε απόφαση της 8ης Μαΐου 2013 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-197/11 και C-203/11, *Libert και λοιποί* (Συλλογή 2013, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη, σκέψεις 76 έως 79).

Συμπέρασμα

- (110) Βάσει της ανάλυσης που παρατίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 91 έως 109, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών χρησιμοποιεί κρατικούς πόρους, συνιστά επιλεκτικό πλεονέκτημα για τον ARCO, νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το εμπόριο στο εσωτερικό της Ένωσης. Επομένως, πληροί όλα τα κριτήρια ώστε να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση. Όλα αυτά τα στοιχεία υπήρχαν το αργότερο κατά την έκδοση του βασιλικού διατάγματος της 10ης Οκτωβρίου 2011, αλλά το πλεονέκτημα που δημιούργησε το μέτρο υπήρχε ήδη κατά την έκδοση της ανακοίνωσης για τη θέσπιση του μέτρου στις 10 Οκτωβρίου 2008. Κατά την εξέταση της συμβατότητας της ενίσχυσης και — εφόσον απαιτείται — για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τους δικαιούχους πρέπει να ληφθεί υπόψη το συνολικό ποσό του πλεονεκτήματος.

4.4. Συμβατότητα της ενίσχυσης

- (111) Έχοντας διαπιστώσει ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η Επιτροπή καλείται να προσδιορίσει κατά πόσον η ενίσχυση αυτή μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά.
- (112) Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει ότι κάθε ενίσχυση η οποία χορηγείται από ένα κράτος δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά και, επομένως, απαγορεύεται, εκτός εάν συντρέχουν οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στη Συνθήκη. Ακολουθώντας, στις παραγράφους 2 και 3 του ίδιου άρθρου, ορίζονται δύο κατηγορίες ενισχύσεων οι οποίες είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά.
- (113) Στο άρθρο 107 παράγραφος 2 της Συνθήκης απαριθμούνται καταρχάς οι κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων οι οποίες υπάγονται αυτομάτως σε εξαίρεση από την αρχή της απαγόρευσης. Το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών δεν εμπίπτει σε καμία από τις κατηγορίες αυτές.
- (114) Ακολουθώντας, στο άρθρο 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης απαριθμούνται αρκετές κατηγορίες ενισχύσεων οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν συμβατές με την εσωτερική αγορά. Θεωρητικά, θα μπορούσαν να εφαρμόζονται τα στοιχεία β) ή γ) της παραγράφου.
- (115) Όσον αφορά το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, η Επιτροπή αναλύει, μέσω κατευθυντήριων γραμμών, τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να εφαρμόσει την εξαίρεση που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη για ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων. Παρατηρεί, ωστόσο, ότι το μέτρο δεν εμπίπτει σε καμία από τις κατηγορίες ενισχύσεων που καλύπτουν οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές. Επιπλέον, ούτε το Βέλγιο ούτε ο ARCO έκαναν την παραμικρή αναφορά σε στόχο κοινού συμφέροντος ο οποίος θα επέτρεπε την επίκληση της εν λόγω διάταξης. Επομένως, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει την ενδεχόμενη συμβατότητα του μέτρου μόνο βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης.
- (116) Όσον αφορά το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το Βέλγιο υποστηρίζει ότι, εάν η Επιτροπή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών συνιστά κρατική ενίσχυση, το μέτρο πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης διάταξης, η οποία επιτρέπει τον χαρακτηρισμό ενίσχυσης ως συμβατής με την εσωτερική αγορά εάν η ενίσχυση είναι αναγκαία για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους.
- (117) Ωστόσο, η σοβαρή διαταραχή της οικονομίας κράτους μέλους, κατά το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, πρέπει να ερμηνευθεί συσταλτικά. Μια διαταραχή τέτοιου είδους πρέπει να επηρεάζει ολόκληρη την οικονομία του οικείου κράτους μέλους και όχι μόνο μιας περιοχής του ή τμήματος της επικράτειάς του ⁽⁸¹⁾.
- (118) Όταν η χρηματοπιστωτική κρίση κλιμακώθηκε για πρώτη φορά το φθινόπωρο του 2008, η Επιτροπή αποφάσισε, στην ανακοίνωση του 2008 για τον τραπεζικό τομέα, ότι η αξιολόγηση των μέτρων που λαμβάνονταν για την αντιμετώπιση των δυσκολιών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μπορούσε να βασιστεί στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης ⁽⁸²⁾.

⁽⁸¹⁾ Βλέπε απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Δεκεμβρίου 1999 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen, Volkswagen AG και Volkswagen Sachsen GmbH κατά Επιτροπής (Σύλλογη 1999, σ. II-3663, σκέψη 167).

⁽⁸²⁾ Ταυτόχρονα, η Επιτροπή ανέφερε στο σημείο 11 της ανακοίνωσης του 2008 για τον τραπεζικό τομέα ότι η επίκληση στο άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης δεν έπρεπε να επεκταθεί τότε πέραν του χρηματοπιστωτικού τομέα.

- (119) Εκτός του χρηματοπιστωτικού τομέα, η Επιτροπή επεξεργάστηκε επίσης, βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης, το προσωρινό κοινοτικό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης ⁽⁸³⁾. Ωστόσο, το πλαίσιο αυτό δεν εφαρμόζεται στο επίμαχο μέτρο, αλλά αφορά την πραγματική οικονομία. Σκοπός του ήταν να επιτραπεί στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα ώστε οι επιχειρήσεις που επιθυμούσαν να επενδύσουν μεσούσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης να έχουν καλύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πόσω δε μάλλον σε μια περίοδο κατά την οποία η χρηματοδότηση από τις τράπεζες είχε γίνει δύσκολη. Τα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο ARCO δεν συνδέονταν με έλλειψη χρηματοδότησης από τον τραπεζικό τομέα, αλλά με στοιχεία ενεργητικού (τις μετοχές της Dexia), των οποίων η αξία αναθεωρήθηκε προς τα κάτω. Επιπλέον, το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών —το οποίο εγγυάται κατά 100 % ένα μέσο που εντάσσεται στο παθητικό— δεν εμπίπτει σε καμία από τις κατηγορίες ενισχύσεων που εξετάζει το πλαίσιο στο σημείο 4.3.
- (120) Δεδομένου ότι οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί δεν είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τους σκοπούς της ανακοίνωσης του 2008 για τον τραπεζικό τομέα ⁽⁸⁴⁾, η ενίσχυση πρέπει να εκτιμηθεί άμεσα υπό το πρίσμα της Συνθήκης. Για να ανταποκρίνεται στα γενικά κριτήρια συμβατότητας που καθορίζονται στο άρθρο 107 παράγραφος 3 της Συνθήκης, το μέτρο πρέπει να πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις ⁽⁸⁵⁾:
- α) *Καταλληλότητα της ενίσχυσης*: η ενίσχυση πρέπει να είναι καλά στοχευμένη, ώστε ο στόχος άρσης της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας να μπορεί να επιτευχθεί πραγματικά, πράγμα που δεν συμβαίνει εάν το επίμαχο μέτρο δεν αποτελεί κατάλληλο μέσο για την άρση της.
 - β) *Αναγκαιότητα*: το μέτρο πρέπει, ως προς το ύψος και τη μορφή του, να είναι αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου. Επομένως, το ύψος του πρέπει να ανέρχεται στο ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου και η μορφή του πρέπει να είναι η καταλληλότερη για την άρση της διαταραχής.
 - γ) *Αναλογικότητα*: τα θετικά αποτελέσματα του μέτρου ενίσχυσης πρέπει αντισταθμίζουν καταλλήλως τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, έτσι ώστε οι στρεβλώσεις αυτές να περιορίζονται στο ελάχιστο απαραίτητο προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του μέτρου.
- (121) Όσον αφορά τον κατάλληλο ή μη χαρακτήρα του μέτρου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο αντίκτυπος των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών στο σύνολο της οικονομίας είναι θεμελιωδώς διαφορετικός από εκείνον των συνήθων τραπεζών, οι οποίες εκτίθενται στον κίνδυνο μαζικής απόσυρσης των καταθέσεων. Εάν όλοι οι καταθέτες μιας τράπεζας αποφασίζουν να αποσύρουν τα χρήματά τους την ίδια στιγμή, η τράπεζα θα αναγκάζονταν να εκχωρήσει το σύνολο των μη ρευστοποιήσιμων στοιχείων του ενεργητικού της σε σύντομο χρονικό διάστημα (προβαίνοντας σε «επείγουσες πωλήσεις»), γεγονός που θα είχε σοβαρές συνέπειες για τα δάνεια προς την πραγματική οικονομία και θα μπορούσε επίσης να προκαλέσει την πτώση των τιμών των στοιχείων ενεργητικού. Εν αντιθέσει, οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί δεν χορηγούν δάνεια στην πραγματική οικονομία. Δικαιούνται επίσης από το καταστατικό τους να περιορίζουν τις απαιτήσεις μελών ⁽⁸⁶⁾, με αποτέλεσμα να είναι καταρχήν εφικτή η αποφυγή κάθε άτακτης εκχώρησης στοιχείων ενεργητικού. Το τελευταίο αυτό στοιχείο αναδεικνύει μια σημαντική διαφορά μεταξύ των καταθέσεων και των μεριδίων των μελών όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στο σύστημα.
- (122) Είναι επίσης προφανές ότι, από νομική άποψη, τα μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών είναι μέτοχοι «εταιρείας περιορισμένης ευθύνης». Ως εκ τούτου, τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών εκτίθενται, από νομική άποψη, στο ενδεχόμενο απώλειας μέρους ή του συνόλου της επένδυσής τους. Συναφώς, η Επιτροπή σημειώνει επίσης το γεγονός ότι ο διοικητής της BNB δεν επιβεβαίωσε ότι τα μερίδια χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών μπορούν να εξομοιωθούν με τις αποταμιευτικές καταθέσεις πιστωτικού ιδρύματος ⁽⁸⁷⁾.
- (123) Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι, λόγω της θέσης τους στην «αλυσιδωτή δομή» των χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών ⁽⁸⁸⁾, τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη τους επηρεάζονται διαφορετικά σε περίπτωση εκκαθάρισης ή πτώχευσης των εν λόγω οντοτήτων από ό,τι οι δικαιούχοι αποταμιευτικών καταθέσεων σε ένα πιστωτικό ίδρυμα. Τα πιστωτικά ιδρύματα είναι οντότητες ρυθμιζόμενες από μια ρυθμιστική αρχή η οποία μεριμνά για τη διαθεσιμότητα κεφαλαίου ορισμένου ύψους. Το κεφάλαιο αυτό επιτρέπει την απορρόφηση των πρώτων κραδασμών σε περίπτωση εκκαθάρισης ή πτώχευσης. Αντιθέτως, τα μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών δεν διαθέτουν καμία προστασία τέτοιου είδους. Σε περίπτωση εκκαθάρισης ή πτώχευσης, είναι οι πρώτοι που θίγονται από την κατάσταση αυτή.
- (124) Βάσει των επιχειρημάτων που αναπτύσσονται στις αιτιολογικές σκέψεις 121 έως 123, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών προστατεύει απλώς τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς και τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη τους από τις συνέπειες των προηγούμενων επενδύσεών τους. Ωστόσο, δεν αποτελεί κατάλληλο μέτρο για την αποφυγή σοβαρής διαταραχής της βελγικής οικονομίας.

⁽⁸³⁾ ΕΕ C 83 της 7.4.2009, σ. 1.

⁽⁸⁴⁾ Οι δραστηριότητες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι, για παράδειγμα, εκείνες που αναφέρονται στο παράρτημα I της οδηγίας 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 177 της 30.6.2006, σ. 1).

⁽⁸⁵⁾ Βλέπε απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 1980 στην υπόθεση 730/79, Philip Morris κατά Επιτροπής (Συλλογή 1980, σ. 2671).

⁽⁸⁶⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 41.

⁽⁸⁷⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 13.

⁽⁸⁸⁾ Όταν πτωχεύει μια επιχείρηση, οι μέτοχοι της χάνουν την επένδυσή τους ανάλογα με την κατάταξή τους στη διάρθρωση του παθητικού. Αυτή είναι η λεγόμενη «αλυσιδωτή δομή».

- (125) Όσον αφορά τον αναγκαίο ή μη χαρακτήρα του μέτρου, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι το Βέλγιο είχε ήδη λάβει σημαντικά μέτρα για την αποφυγή διαταραχής της βελγικής οικονομίας. Είχε ήδη θεσπίσει άλλα μέτρα για τη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και ιδίως των τραπεζών και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία επένδυναν οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί. Το βελγικό σύστημα εγγύησης καταθέσεων προστάτευε τις καταθέσεις έως το ποσό των 100 000 ευρώ. Το Βέλγιο βοήθησε τις Fortis, KBC, Dexia και Ethias με ανακεφαλαιοποιήσεις, ενέσεις ρευστού, μέτρα διάσωσης απομειωμένων στοιχείων ενεργητικού και ad hoc μέτρα. Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η προστασία ορισμένων φυσικών προσώπων που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών, οι οποίοι είναι, σε τελική ανάλυση, εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, δεν ήταν αναγκαία.
- (126) Όσον αφορά την επιστολή του διοικητή της BNB που ανέφερε το Βέλγιο, η Επιτροπή σημειώνει ότι αυτή χρονολογείται στον Οκτώβριο του 2011, δηλαδή πολύ μετά τις 10 Οκτωβρίου 2008, ημερομηνία ανακοίνωσης του μέτρου, και ότι δεν αναφέρει ότι το μέτρο είναι αναγκαίο για την αποφυγή σοβαρής διαταραχής της βελγικής οικονομίας, αλλά μόνον ότι θα μπορούσε να επιτρέψει ⁽⁸⁹⁾ τον περιορισμό των αρνητικών συνεπειών της (συστημικής) κρίσης. Όσον αφορά την επιστολή της επιτροπής χρηματοοικονομικής σταθερότητας, η Επιτροπή παρατηρεί ότι σε αυτήν αναφέρονται απλώς η αύξηση της κάλυψης του συστήματος εγγύησης καταθέσεων και η θέσπιση του συστήματος εγγύησης ασφαλιστικών προϊόντων του «κλάδου 21».
- (127) Όσον αφορά τον αναλογικό ή μη αναλογικό χαρακτήρα του μέτρου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο τρόπος με τον οποίο έχει σχεδιαστεί το μέτρο δεν παρέχει επαρκή προστασία κατά της δυσμενούς επιλογής ⁽⁹⁰⁾. Ο προαιρετικός χαρακτήρας του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, σε συνδυασμό με την πρόδηλη απουσία ελέγχου της βιωσιμότητας, παρέχει κίνητρο προσφυγής στο σύστημα οσάκις καθίσταται προφανές ότι η εγγύηση θα εκτελεστεί. Σε ένα τέτοιο σενάριο, ο δικαιούχος μπορεί να προσφύγει στην εγγύηση αποφεύγοντας παράλληλα σε μεγάλο βαθμό την καταβολή εξόδων εγγύησης έως την τελευταία στιγμή πριν από την εκκαθάριση.
- (128) Η Επιτροπή εκτιμά επίσης ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών νοθεύει αδικαιολόγητα την κανονική λειτουργία της αγοράς. Το μέτρο επέτρεψε στον ARCO να προστατεύσει τη θέση του στη λιανική αγορά χρηματοοικονομικών προϊόντων, πράγμα το οποίο είχε ή θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες για το μερίδιο αγοράς και την αποδοτικότητα των ανταγωνιστών του ARCO, οι οποίοι δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών.
- (129) Εν κατακλείδι, το μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβατό με την εσωτερική αγορά, καθώς δεν είναι ούτε κατάλληλο ούτε αναγκαίο ούτε αναλογικό για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο β) της Συνθήκης και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής καμίας άλλης διάταξης η οποία ρυθμίζει τη συμβατότητα των κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά.

4.5. Υπολογισμός της ενίσχυσης

- (130) Για τον υπολογισμό του πλεονεκτήματος που πρέπει να ανακτηθεί από τον ARCO, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις ακόλουθες παραμέτρους και τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά ⁽⁹¹⁾:
- το μέγιστο ύψος εκρών κεφαλαίων που ορίζεται στο καταστατικό του ARCO, το οποίο αντιπροσωπεύει 10 % του συνολικού κεφαλαίου ή 10 % των μελών ⁽⁹²⁾,
 - το γεγονός ότι μόνο τα μέλη που είναι φυσικά πρόσωπα καλύπτονται από το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών,
 - τον ιδιαίτερο σχεδιασμό του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, το οποίο, αφενός, ήταν προαιρετικό, αφήνοντας ελεύθερους τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς να αποφασίσουν εάν θα συμμετάσχουν ή όχι σε αυτό και, αφετέρου, ήταν ανοιχτό ακόμη και σε χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς που ενείχαν υψηλό κίνδυνο πτώχευσης ή εκκαθάρισης (εν προκειμένω, λίγο μετά την είσοδο των συνεταιρισμών στο σύστημα, οι γενικές συνελεύσεις των ARCOFIN, ARCOPAR και ARCOPLUS ενέκριναν, στις 8 Δεκεμβρίου 2011, την πρόταση του διοικητικού συμβουλίου τους να προβούν σε ειλεούσια εκκαθάριση των εταιρειών),

⁽⁸⁹⁾ Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην επιστολή χρησιμοποιείται υποθετική διατύπωση [«permettrait» («θα επέτρεπε»)] και όχι μέλλοντας [«permettra» («θα επιτρέψει»)], ο οποίος έχει πιο επιτακτικό χαρακτήρα.

⁽⁹⁰⁾ Βλέπε επίσης τις παρατηρήσεις στην επιστολή του διοικητή της BNB, αιτιολογική σκέψη 13.

⁽⁹¹⁾ Για λόγους ευκολίας, η Επιτροπή επεξεργάστηκε μια συντηρητική προσέγγιση, βάσει της οποίας τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών μπορούν να παραιτηθούν κατά τη διάρκεια μίας και μόνο χρονικής περιόδου.

⁽⁹²⁾ Βλέπε υποσημείωση 40.

— το γεγονός ότι, πολύ πριν από την εθελούσια εκκαθάρισή του, ο ARCO βρισκόταν ήδη σε κρίσιμη χρηματοοικονομική κατάσταση, καθώς είχε επενδύσει μεγάλα ποσά —όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 38, 44 και 82— στις μετοχές της Dexia, μιας τράπεζας η οποία το φθινόπωρο του 2008 απέφυγε τη χρεοκοπία λόγω της παρέμβασης του βελγικού, του γαλλικού και του λουξεμβουργιανού κράτους, με αποτέλεσμα κάθε σημαντική πτώση της αξίας των μετοχών της Dexia να εξακολουθεί να θίγει τη χρηματοοικονομική θέση του ARCO, ιδίως επειδή αυτός είχε χρηματοδοτήσει τη συμμετοχή του στη διάσωση της Dexia αναλαμβάνοντας μέρος των χρεών της, και

— το γεγονός ότι το 2011 ο ARCO κατέβαλε το τέλος εγγραφής και το ετήσιο τέλος εγγύησης.

- (131) Το πλεονέκτημα που απέκτησε ο ARCO ήταν η προστασία κατά των εκροών κεφαλαίων, τις οποίες δεν θα μπορούσε να αποτρέψει παρά μόνο μετά την απόσυρση του 10 % του κεφαλαίου του ή της παραίτησης του 10 % των μελών του κατά το μέγιστο, εφαρμόζοντας τις διατάξεις του καταστατικού του ⁽⁹³⁾. Εκροές ή παραιτήσεις της έκτασης αυτής μπορούσαν να προκύψουν αφ' ης στιγμής ο ARCO περιερχόταν σε κατάσταση υπερχρέωσης ή ξεκινούσε διαδικασία πτώχευσης ή εκκαθάρισης, είτε για αντικειμενικούς λόγους είτε λόγω υποκειμενικής εκτίμησης των μελών του —όπως σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις μαζικών αποσύρσεων καταθέσεων ⁽⁹⁴⁾— περί της επισφάλειάς του ως επένδυσης, συνεπεία, παραδείγματος χάριν, της μεγάλης έκθεσής του στη χρηματοοικονομική κατάσταση και στην αγοράία αξία της Dexia.
- (132) Η Επιτροπή εφαρμόζει συντηρητική προσέγγιση ⁽⁹⁵⁾ για τον υπολογισμό του πλεονεκτήματος που εξασφάλισε ο ARCO, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνητικές εκροές κεφαλαίων σε μία και μόνη ετήσια περίοδο και όχι σε περισσότερες περιόδους. Με τον τρόπο αυτό, το αποτέλεσμα του υπολογισμού θα αντικατοπτρίζει τον ελάχιστο αντίκτυπο του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών, παρότι, στην πραγματικότητα, η εγγύηση μπορεί επίσης να επέτρεπε στον ARCO να αποφύγει επανειλημμένες εκροές κεφαλαίων ή παραιτήσεις έως το μέγιστο επιτρεπόμενο όριο. Το καταστατικό του ARCO επέτρεπε στον συνεταιρισμό να απαγορεύει τις εκροές κεφαλαίων είτε μετά την απόσυρση 10 % του κεφαλαίου του είτε μετά την παραίτηση 10 % των μελών του. Για τους σκοπούς του υπολογισμού του ποσού της ενίσχυσης, η Επιτροπή κάνει την παραδοχή ότι ο ARCO θα επέλεγε την αποδοτικότερη εναλλακτική δυνατότητα, δηλαδή εκείνη που θα του επέτρεπε να διατηρήσει το υψηλότερο επίπεδο κεφαλαίου. Όσον αφορά την εναλλακτική δυνατότητα που σχετίζεται με την παραίτηση μελών, η Επιτροπή στηρίζεται στον μικρότερο αριθμό φυσικών προσώπων που είναι μέλη του συνεταιρισμού στο διάστημα κατά το οποίο δημιουργήθηκε πλεονέκτημα (ξεκινώντας από τις 10 Οκτωβρίου 2008), πράγμα που αποτελεί συντηρητική παραδοχή, και αποδίδει στα εν λόγω μέλη το μέσο μερίδιο επί του κεφαλαίου κατά το οικείο έτος. Όσον αφορά την εναλλακτική δυνατότητα που σχετίζεται με τις εκροές κεφαλαίων, η Επιτροπή στηρίζεται επίσης στο έτος κατά το οποίο το ύψος του κεφαλαίου ήταν χαμηλότερο.
- (133) Η Επιτροπή λαμβάνει επίσης υπόψη το γεγονός ότι το πλεονέκτημα που παρέσχε το μέτρο μειώθηκε εν μέρει, επειδή ο ARCO, απαρτιζόμενος από τις τρεις νομικές οντότητες ARCOFIN, ARCOPLUS και ARCOFIN, κλήθηκε να καταβάλει ενιαίο τέλος εγγραφής και τέλος εγγύησης για ένα έτος, παρότι οι εν λόγω πληρωμές έλαβαν χώρα μόλις το φθινόπωρο 2011, λίγο πριν από την εθελούσια εκκαθάριση της ARCO.
- (134) Επομένως, το πλεονέκτημα που απορρέει από το μέτρο είναι το μικρότερο από τα ποσά που προκύπτουν από τους δύο ακόλουθους υπολογισμούς: α) 10 % του κεφαλαίου του έτους με το χαμηλότερο κεφάλαιο στο διάστημα από τις 10 Οκτωβρίου 2008 έως τις 8 Δεκεμβρίου 2011, μείον το συνολικό ποσό των ήδη καταβληθέντων τελών· και β) 10 % του μικρότερου αριθμού μελών κατά το διάστημα από τις 10 Οκτωβρίου 2008 έως τις 8 Δεκεμβρίου 2011, επί το μέσο μερίδιο επί του κεφαλαίου που κατείχε κάθε μέλος κατά το ίδιο έτος, μείον το συνολικό ποσό των ήδη καταβληθέντων τελών.
- (135) Σε απόλυτους όρους, η πιθανότητα να αποσύρουν οι επενδυτές τα κεφάλαιά τους αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου, και αυτό δυσχεραίνει τον υπολογισμό του τόκου που πρέπει να καταβληθεί για το αποκτηθέν πλεονέκτημα. Για τον σκοπό, αφενός, της εξάλειψης του συνόλου του πλεονεκτήματος που έλαβε ο ARCO και, αφετέρου, της εφαρμογής, από το κράτος μέλος, μιας λειτουργικής μεθόδου για τον υπολογισμό του εφαρμοστέου στην ανάκτηση επιτοκίου ⁽⁹⁶⁾, η Επιτροπή θεωρεί ότι το σύνολο του πλεονεκτήματος ήταν πλήρως διαθέσιμο τουλάχιστον από τις 8 Δεκεμβρίου 2011 και ζητεί να τοκιστούν τα ποσά που πρόκειται να ανακτηθούν από τις 8 Οκτωβρίου 2011 έως την πραγματική ανάκτησή τους.
- (136) Για την επαλήθευση του υπολογισμού της ενίσχυσης, η Επιτροπή ζητεί από το Βέλγιο να της παράσχει κατάλογο με τον αντίστοιχο καταχωρισμένο αριθμό μελών των ARCOFIN, ARCOPLUS και ARCOPLUS στο τέλος κάθε έτους, για το διάστημα από τις 10 Οκτωβρίου 2008 έως τις 8 Δεκεμβρίου 2011.

⁽⁹³⁾ Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, εάν τα άλλα μέλη του ARCO δεν απέσυραν τα κεφάλαιά τους, τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του ARCO θα μπορούσαν να αποσύρουν υψηλότερο ποσοστό κεφαλαίων. Ωστόσο, προκειμένου να εφαρμόσει μια συντηρητική προσέγγιση, η Επιτροπή έλαβε υπόψη ποσοστό 10 % για τους σκοπούς των υπολογισμών της.

⁽⁹⁴⁾ Για σύγκριση με την περίπτωση μαζικών αποσύρσεων τραπεζικών καταθέσεων εν μέσω της πρόσφατης χρηματοοικονομικής κρίσης, βλέπε υπόθεση Northern Rock (EE C 149 της 1.7.2009, σ. 16).

⁽⁹⁵⁾ Υποτιμώντας ενδεχομένως το πλεονέκτημα.

⁽⁹⁶⁾ Βλέπε απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011 στην υπόθεση C-403/10 P, Mediaset κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-117*, συνοπτική δημοσίευση, σκέψεις 126 και 127, και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- (137) Με τις συμπληρωματικές παρατηρήσεις τους, τις οποίες υπέβαλαν περισσότερο από ένα χρόνο μετά τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή παρατηρήσεων επί της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, οι βελγικές αρχές δεν συνεισφέρουν νέα στοιχεία επί της ουσίας. Ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να απαγορεύσει την εκτέλεση των εγγυήσεων που χορηγήθηκαν στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του συνεταιρισμού. Διατείνονται επίσης ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να καλέσει το κράτος να αναστείλει κάθε πληρωμή βάσει του συστήματος εγγύησης συνεταιρισμών ούτε να ανακτήσει τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν βάσει του εν λόγω συστήματος στα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του συνεταιρισμού.
- (138) Για τη στήριξη της παρατήρησης αυτής, οι βελγικές αρχές υπενθυμίζουν ότι τα φυσικά πρόσωπα που είναι μέλη του συνεταιρισμού δεν είναι επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης και εκτιμούν ότι η εκτέλεση της εγγύησης υπέρ των φυσικών προσώπων μελών του συνεταιρισμού δεν θα έχει κανέναν αντίκτυπο στον ARCO ή στις προοπτικές του βελγικού κράτους να ανακτήσει την ενίσχυση.
- (139) Απαντώντας, η Επιτροπή αναφέρει ότι τα ποσά των οποίων η ανάκτηση διατάσσεται με την παρούσα απόφαση αποτελούν πράγματι ενίσχυση υπέρ του ARCO.
- (140) Υπογραμμίζει ότι, κατ' εφαρμογή του άρθρου 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης, η διαπίστωση ότι μια ενίσχυση που χορηγείται από το κράτος δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά αρκεί για να διαταχθεί το κράτος να την καταργήσει⁽⁹⁷⁾. Επομένως, οι βελγικές αρχές δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι η απαγόρευση εκτέλεσης εγγύησης που χαρακτηρίζεται ενίσχυση ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά ανταβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης.
- (141) Οφείλουν, επομένως, να συμμορφωθούν προς την έκκληση που περιέχεται στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας και να αναστείλουν κάθε εφαρμογή του επίμαχου μέτρου, πράγμα που σημαίνει ότι δεν πρέπει να πραγματοποιήσουν καμία καταβολή.
- (142) Επομένως, δικαιολογείται επίσης η έκκληση να συνεχίσει το Βέλγιο να απέχει από κάθε καταβολή βάσει του μέτρου ενίσχυσης.

Συμπέρασμα

- (143) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών συνιστά κρατική ενίσχυση προς τους ARCOPAR, ARCOFIN και ARCOPLUS, η οποία εφαρμόστηκε παρανόμως από το Βέλγιο, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επομένως, το Βέλγιο πρέπει να αποσύρει τη νομοθετική πράξη επί της οποίας βασίζεται το σύστημα εγγύησης συνεταιρισμών (και ειδικότερα τον νόμο της 14ης Απριλίου 2009 και το βασιλικό διάταγμα της 10ης Οκτωβρίου 2011) και να ανακτήσει το πλεονέκτημα από τους ARCOPAR, ARCOFIN και ARCOPLUS,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το σύστημα εγγύησης που χορήγησε παράνομα το Βέλγιο, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς του ARCO, και ειδικότερα στους ARCOFIN, ARCOPLUS και ARCOPAR, δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 2

1. Το Βέλγιο οφείλει να εξασφαλίσει την επιστροφή από τους δικαιούχους της ασυμβίβαστης χορηγηθείσας ενίσχυσης η οποία αναφέρεται στο άρθρο 1, το ποσό της οποίας ανέρχεται στο κατώτερο από τα ποσά που προκύπτουν από τους δύο ακόλουθους υπολογισμούς:

- 10 % του κεφαλαίου του έτους με το χαμηλότερο κεφάλαιο στο διάστημα από τις 10 Οκτωβρίου 2008 έως τις 8 Δεκεμβρίου 2011, μείον το συνολικό ποσό των ήδη καταβληθέντων τελών· ή
- 10 % του μικρότερου αριθμού μελών κατά το διάστημα από τις 10 Οκτωβρίου 2008 έως τις 8 Δεκεμβρίου 2011, επί το μέσο μερίδιο επί του κεφαλαίου που κατείχε κάθε μέλος κατά το ίδιο έτος, μείον το συνολικό ποσό των ήδη καταβληθέντων τελών.

2. Τα ποσά που πρόκειται να ανακτηθούν τοκίζονται από τις 8 Δεκεμβρίου 2011 έως την πραγματική ανάκτησή τους.

⁽⁹⁷⁾ Βλέπε απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 2011 στην υπόθεση T-384/08 Ελληνική Ναυπηγοκατασκευαστική κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. II-380, σκέψη 133).

3. Οι τόκοι υπολογίζονται με τη μέθοδο του ανατοκισμού σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ ⁽⁹⁸⁾.

4. Το Βέλγιο συνεχίζει να απέχει από κάθε καταβολή, βάσει του μέτρου ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1, από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 3

1. Το Βέλγιο καταργεί το μέτρο ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 στο μέτρο που αυτό δεν συμβιβάζεται με την εσωτερική αγορά.

2. Η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 είναι άμεση και παράγει αποτελέσματα.

3. Το Βέλγιο μεριμνά για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.

Άρθρο 4

1. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, το Βέλγιο ανακοινώνει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) λεπτομερή περιγραφή των ήδη ληφθέντων μέτρων και των προβλεπόμενων μέτρων για τη συμμόρφωση προς την παρούσα απόφαση·

β) τα έγγραφα που καταδεικνύουν την όχληση των δικαιούχων για την επιστροφή της ενίσχυσης.

2. Το Βέλγιο ενημερώνει την Επιτροπή για την πρόοδο των εθνικών μέτρων για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης έως την πλήρη ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1. Διαβιβάζει αμέσως, κατόπιν απλού αιτήματος της Επιτροπής, κάθε πληροφορία σχετικά με τα ήδη ληφθέντα μέτρα και τα προβλεπόμενα μέτρα για τη συμμόρφωση προς την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα ποσά της ενίσχυσης και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τους δικαιούχους.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο του Βελγίου.

Βρυξέλλες, 3 Ιουλίου 2014.

Για την Επιτροπή
Joaquín ALMUNIA
Αντιπρόεδρος

⁽⁹⁸⁾ EE L 140 της 30.4.2004, σ. 1.